

	แผนการสอน/การเรียนรู้ภาคทฤษฎี	หน่วยที่ 2
	ชื่อวิชา บัญชีเบื้องต้น 1	สอนสัปดาห์ที่ 2-3
	ชื่อหน่วย สมการบัญชีและงบดุล	ชั่วโมงรวม 6
ชื่อเรื่อง สมการบัญชีและงบดุล		จำนวนชั่วโมง 6
หัวข้อเรื่อง ด้านความรู้ : 1. ความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น 2. สมการบัญชี 3. งบดุล 4. ศัพท์บัญชี ด้านทักษะ : 5. ฝึกปฏิบัติจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชี ด้านคุณธรรม จริยธรรม : 6. ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความขยัน ความอดทน ความเอื้อเฟื้อ 7. ความสนใจใฝ่รู้ ความรอบคอบ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา สาระสำคัญ 1. ความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1) 1.1 สินทรัพย์ (Assets) สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่มีค่ามีตัวตนและไม่มีตัวตน โดยมีบุคคลหรือกิจการเป็นเจ้าของ และการควบคุม กิจการคาดว่าจะได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต ประเภทของสินทรัพย์เป็น 5 ประเภทดังนี้ 1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร 2. เงินลงทุนระยะยาว (Long – term Investment) เช่น การซื้อหุ้น พันธบัตรรัฐบาล 3. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (Property, Plant and Equipment) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) 3.1 ที่ดิน (Land) เช่น เป็นที่ก่อสร้าง สำนักงาน โรงงาน 3.2 อาคาร (Building) เช่น ตัวอาคาร สำนักงาน โรงงาน 3.3 อุปกรณ์ (Equipment) อุปกรณ์สำนักงาน (Office Equipment) เช่น อุปกรณ์สำนักงาน อุปกรณ์ร้านค้า เครื่องตกแต่งร้านค้า 4. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) เช่น ค่าความนิยม สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ สัมปทาน		

บัตร เครื่องหมายการค้า เป็นต้น

5. สินทรัพย์อื่น (Other Assets) เช่น ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี ค่าใช้จ่าย จ่ายล่วงหน้าระยะยาว เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 1 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์ของกิจการรุ่งเรืองบริการ

เงินสด	20,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	150,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	6,500	บาท
อาคาร	<u>200,000</u>	บาท
∴ สินทรัพย์รวม	<u>376,500</u>	บาท

ตัวอย่างที่ 2 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์ของนายชัยชนะ การค้า ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา

เงินสด	90,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	200,000	บาท
ลูกหนี้การค้า	35,500	บาท
รถยนต์	380,000	บาท
อาคาร	<u>250,000</u>	บาท
∴ สินทรัพย์รวม	<u>955,500</u>	บาท

1.2 หนี้สิน (Liabilities)

หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันของบุคคลหรือกิจการในปัจจุบันเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

ลักษณะของหนี้สินของกิจการมีดังนี้

1. เจ้าหนี้หรือเจ้าหนี้การค้า คือ หนี้ที่เกิดจากวิธีการค้าปกติ
2. เจ้าหนี้เงินกู้ คือ หนี้ที่เกิดจากการกู้ยืม
3. ตัวเงินจ่าย คือ หนี้ประเภทตัวเงิน
4. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย คือ หนี้สินเกิดจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่มีได้ชำระตามกำหนดเวลา เช่น ค่าน้ำ

ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

หนี้สินแบ่งออกตามระยะเวลาที่ต้องชำระได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) เช่น เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมจากธนาคาร เจ้าหนี้ตัวเงินจ่าย ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า
2. หนี้สินระยะยาว (Long-term Liabilities) เช่น เงินกู้ระยะยาว

ตัวอย่างที่ 3 หนี้สินของนายชัยชนะ การค้า ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไม่มีหนี้สิน ดังนี้

เจ้าหนี้ – นายสุพร	4,800	บาท
เจ้าหนี้ – นายวีระ	12,000	บาท
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	2,000	บาท
เจ้าหนี้ – เงินกู้	<u>20,000</u>	บาท
∴ หนี้สินรวม	<u>38,800</u>	บาท

1.3 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (Owner's Equity or Proprietorship)

ส่วนของเจ้าของ หมายถึง สิทธิความเป็นเจ้าของที่แท้จริงในสินทรัพย์สุทธิ (Net Assets) เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

กรณีที่บุคคลหรือกิจการไม่มีหนี้สิน ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์สุทธิ

กรณีที่บุคคลหรือกิจการมีหนี้สิน ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์ - หนี้สิน

ส่วนของเจ้าของที่เรียกชื่อตามรูปแบบกิจการดังนี้

กิจการเจ้าของคนเดียว เรียกว่า ทุน (Capital)

ห้างหุ้นส่วน เรียกว่า ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน (Partner's Equity)

บริษัทจำกัด เรียกว่า ส่วนของผู้ถือหุ้น (Shareholder' Equity)

ตัวอย่างที่ 4 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (กรณีไม่มีหนี้สิน) ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์สุทธิ เช่น

เงินสด	10,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	6,500	บาท
รถยนต์	180,000	บาท
อาคาร	<u>300,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	<u>496,500</u>	บาท

วิธีทำ ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์สุทธิ

∴ ส่วนของเจ้าของ = 496,500 บาท

จากตัวอย่างได้กำหนดรายการสินทรัพย์จำนวน 4 รายการ คำนวณสินทรัพย์รวมเท่ากับ 496,000 บาท การหาส่วนของเจ้าของหรือทุนกรณีไม่มีหนี้สิน คือ ส่วนของเจ้าของเท่ากับสินทรัพย์สุทธิ ดังนั้น ส่วนของเจ้าของเท่ากับ 496,500 บาท

ตัวอย่างที่ 5 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (กรณีมีหนี้สิน) ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์ - หนี้สิน เช่น

เงินสด	40,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	150,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	60,000	บาท
รถยนต์	200,000	บาท
อาคาร	280,000	บาท
รวมสินทรัพย์	730,000	บาท
หัก เจ้าหนี้การค้า	30,000	บาท
∴ ส่วนของเจ้าของ	700,000	บาท

จากตัวอย่างได้กำหนดรายการสินทรัพย์จำนวน 5 รายการ คำนวณสินทรัพย์รวมเท่ากับ 730,000 บาท กำหนดหนี้สินคือเจ้าหนี้การค้าเท่ากับ 30,000 บาท การหาส่วนของเจ้าของหรือทุนกรณีมีหนี้สิน คือ ส่วนของเจ้าของเท่ากับสินทรัพย์สุทธิหักหนี้สิน ดังนั้น ส่วนของเจ้าของเท่ากับ 700,000 บาท (ด้านความรู้)

2. สมการบัญชี (Accounting Equation) (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 2)

สมการบัญชี คือ ความสมดุลของตัวแปรทางบัญชีระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ ตัวแปรทางบัญชีกำหนดตามอักขรย่อของศัพท์ภาษาอังกฤษดังนี้

สินทรัพย์	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Assets	ตัวแปรตามอักขรย่อ คือ
A		
หนี้สิน	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Liabilities	ตัวแปรตามอักขรย่อ คือ B
ส่วนของเจ้าของ	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Owner's Equity	ตัวแปรตามอักขรย่อ คือ OE
หรือทุน	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Proprietorship	ตัวแปรตามอักขรย่อ คือ P

หมายเหตุ : มีหนังสือบางเล่มใช้ตัวแปรตามอักขรย่อส่วนของเจ้าของ เป็น E ย่อมาจาก Equity

สมการบัญชีเขียนตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบภาษาไทย

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)}$$

2. แบบภาษาอังกฤษ

$$\text{Assets} = \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity}$$

(Proprietorship)

3. แบบตัวแปรตามอักขรย่อ

$$A = L + OE (P)$$

สมการบัญชีแสดงรูปแบบในกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน และกรณีกิจการมีหนี้สินดังนี้

1. รูปแบบสมการบัญชีกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน

$$\begin{array}{ccc} \text{สินทรัพย์} & = & \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} & = & \text{Owner's Equity} \end{array}$$

(Proprietorship)

$$A = OE (P)$$

2. รูปแบบสมการบัญชีกรณีกิจการมีหนี้สิน

$$\begin{array}{ccc} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} & = & \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity} \end{array}$$

(Proprietorship)

$$A = L + OE (P)$$

$$\text{หรือ} \quad \text{หนี้สิน} = \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)}$$

$$L = A - OE (P)$$

$$\text{หรือ} \quad \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน}$$

$$OE (P) = A - L$$

ตัวอย่างที่ 6 จงหาส่วนของผู้เจ้าของหรือทุน ของกิจการนายเสริมบริการ รายการสินทรัพย์ดังต่อไปนี้

เงินสด	20,500	บาท
เงินฝากธนาคาร	50,000	บาท
ลูกหนี้	6,500	บาท
อุปกรณ์สำนักงาน	5,000	บาท
อาคาร	85,000	บาท
ที่ดิน	<u>150,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	<u>317,000</u>	บาท

วิธีทำ สมการบัญชี กรณีไม่มีหนี้สิน

$$\text{สินทรัพย์} = \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)}$$

$$\text{ส่วนของผู้เจ้าของ} = \text{สินทรัพย์}$$

$$\text{หรือ} \quad OE(P) = A$$

$$\text{แทนค่า} \quad 317,000 = 317,000$$

$$\therefore \text{ส่วนของผู้เจ้าของ} = 317,000$$

จากตัวอย่าง กิจการนายเสริมบริการไม่มีหนี้สิน ดังนั้นสมการบัญชี คือ ส่วนของผู้เจ้าของเท่ากับสินทรัพย์ เมื่อคำนวณสินทรัพย์รวมจำนวน 317,000 บาท ดังนั้นส่วนของผู้เจ้าของจึงเท่ากับ 317,000 บาท

ตัวอย่างที่ 7 กิจการรักไทยการค้ามีเงินลงทุนจำนวน 800,000 บาท จงหาหนี้สินของกิจการ

เงินสด	15,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	120,000	บาท
ลูกหนี้	5,000	บาท
วัสดุสำนักงาน	6,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	12,000	บาท
อาคาร	255,000	บาท
ที่ดิน	<u>450,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	<u>863,000</u>	บาท

วิธีทำ สมการบัญชี กรณีมีหนี้สิน

$$\begin{aligned}
 \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\
 \text{หรือ} \quad \text{หนี้สิน} &= \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\
 L &= A - OE (P) \\
 \text{แทนค่า} \quad \text{หนี้สิน} &= 863,000 - 800,000 \\
 \therefore \quad \text{หนี้สิน} &= 63,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

จากตัวอย่าง กิจการรักไทยการค้ามีรายการทางบัญชีคือสินทรัพย์ และส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้นจะต้องหาหนี้สินของกิจการ จะต้องเขียนสมการบัญชีกรณีมีหนี้สิน คือ หนี้สินเท่ากับสินทรัพย์รวมหักส่วนของผู้ถือหุ้นหรือทุน ดังตัวอย่างข้างต้นหนี้สินเท่ากับ 63,000 บาท

ตัวอย่างที่ 8 กิจการนายบุญเลิศ การค้า มีรายการทางบัญชีดังต่อไปนี้

เงินสด	30,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	50,000	บาท
ลูกหนี้	5,500	บาท
วัสดุสำนักงาน	10,000	บาท
อาคาร	250,000	บาท
ที่ดิน	500,000	บาท
เงินกู้ – นายสุรชัย	40,000	บาท

จงหาว่ากิจการนายบุญเลิศ การค้า มีทุนเท่าใด

สมการบัญชี กรณีมีหนี้สิน

$$\begin{aligned}
 \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\
 \text{หรือ} \quad OE(P) &= A - L \\
 805,500 &= 845,500 - 40,000 \\
 \therefore \quad \text{ทุนของนายบุญเลิศ} &= 805,500 \quad (\text{ด้านความรู้})
 \end{aligned}$$

3. งบดุล (Balance sheet) (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 3)

3.1 ความหมายของงบดุล

ความสมดุลของจำนวนเงินรวมสินทรัพย์ (ปรากฏด้านเดบิต) กับจำนวนเงินรวมหนี้สินบวกจำนวนเงินรวมส่วนของเจ้าของหรือทุน (ปรากฏด้านเครดิต) ณ วันใดวันหนึ่งซึ่งเป็นการแสดงความมั่งคั่งทางการเงินของกิจการ คือ งบดุล ซึ่งอาศัยหลักของสมการบัญชี ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} &= \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\ A &= L + OE (P) \end{aligned}$$

3.2 รายการทางบัญชีแสดงในงบดุล

รายการทางบัญชีแสดงในงบดุล 3 หมวด ได้แก่

3.2.1 สินทรัพย์ (Assets) แบ่งออกเป็น สินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

3.2.2 หนี้สิน (Liabilities) แบ่งออกเป็น หนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินระยะยาว

3.2.3 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (Owner's Equity or Proprietorship) คือ ทุน และถอนใช้ส่วนตัว

3.3 รูปแบบของงบดุล

รูปแบบของงบดุลมี 2 รูปแบบ คือ

3.3.1 แบบบัญชี (Account From) งบดุลที่มีแบบฟอร์มเป็นลักษณะตารางคล้าย T แบ่งออกเป็น 2

ด้าน ด้านซ้าย เรียกว่าด้านเดบิต (Debit) เป็นการแสดงรายการสินทรัพย์ ด้านขวาเรียกว่า เครดิต (Credit) เป็นการแสดงรายการหนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน แสดงรูปแบบดังแบบฟอร์มได้

ชื่อบุคคลหรือกิจการ งบดุล ณ วันที่.....				} ส่วนที่ 1
สินทรัพย์ สินทรัพย์หมุนเวียน รายการที่ 1 XX รายการที่ 2 XX ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ รายการที่ 1 XX รายการที่ 2 XX	XX XX ส่วนที่ 2	หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ หนี้สินหมุนเวียน รายการที่ 1 XX รายการที่ 2 XX หนี้สินระยะยาว รายการที่ 1 XX รายการที่ 2 XX ส่วนของผู้เจ้าของ ทุน-เจ้าของกิจการ	XX ส่วนที่ 3 XX XX	XX XX
ส่วนที่ 4		XX	ส่วนที่ 5	
เท่ากัน				

ขั้นตอนในการจัดทำงบดุลแบบบัญชี ตามลำดับดังนี้

- 3.3.1.1 เขียนส่วนที่ 1 เรียกว่าหัวงบดุลอยู่กลางกระดาษ
  - 3.3.1.1.1 บรรทัดแรกคือ ชื่อบุคคลหรือกิจการ
  - 3.3.1.1.2 บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบดุล”
  - 3.3.1.1.3 บรรทัดที่ 3 เขียนคำว่า ณ วันที่ใดวันที่หนึ่งที่จัดทำงบดุล
- 3.3.1.2 ชิดเส้นตารางคล้าย T ตามแบบข้างต้น คือ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านซ้ายหรือด้านเดบิต (Debit) และด้านขวาหรือด้านเครดิต (Credit) ทั้ง 2 ด้านประกอบไปด้วย 3 ช่องเหมือนกัน สำหรับด้านซ้าย ช่องที่ 1 คือช่องรายการสินทรัพย์ ช่องที่ 2 คือช่องจำนวนเงินบาท ช่องที่ 3 คือช่องจำนวนเงินสตางค์ และสำหรับด้านขวา ช่องที่ 1 คือช่องรายการหนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของหรือทุน ช่องที่ 2 คือช่องจำนวนเงินบาท ช่องที่ 3 คือช่องจำนวนเงินสตางค์
- 3.3.1.3 เขียนส่วนที่ 2 คือด้านซ้ายหรือด้านเดบิต (Debit) เขียนรายการสินทรัพย์ จำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน
- 3.3.1.4 เขียนส่วนที่ 3 คือด้านขวาหรือด้านเครดิต (Credit) เขียนรายการหนี้สินและรายการส่วนของผู้เจ้าของ

เจ้าของหรือทุน จำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.1.5 เขียนส่วนที่ 4 คือรวมสินทรัพย์

3.3.1.6 เขียนส่วนที่ 5 คือรวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

3.3.1.7 รายการรวมส่วนที่ 4 หรือรายการรวมยอดด้านซ้าย และส่วนที่ 5 หรือรายการรวมยอดด้านขวาต้องเท่ากันเสมอ ซึ่งแสดงว่าเป็นการจัดทำงบดุลที่ถูกต้อง

3.3.2 งบดุลแบบรายงาน (Report Form) งบดุลแบบนี้ไม่มีแบบฟอร์มแต่จะเขียนรายการต่อกันลงมาเรื่อย ๆ โดยเริ่มตั้งแต่รายการสินทรัพย์ รวมสินทรัพย์ รายการหนี้สินและรายการส่วนของผู้ถือหุ้น รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น รายการรวมทั้ง 2 รายการต้องเท่ากัน แสดงรูปแบบได้ดังนี้

ชื่อบุคคลหรือกิจการ		งบดุล	ส่วนที่ 1
ณ วันที่.....			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
รายการที่ 1	XX	}	
รายการที่ 2	<u>XX</u>		XX
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์			
ส่วนที่ 2			
รายการที่ 1	XX	}	
รายการที่ 2	<u>XX</u>		<u>XX</u>
รวมสินทรัพย์			<u>XX</u>
ส่วนที่ 3			
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			
หนี้สินหมุนเวียน			
รายการที่ 1	XX	}	
รายการที่ 2	<u>XX</u>		XX
ส่วนที่ 4			
หนี้สินระยะยาว			
รายการที่ 1	XX	}	
รายการที่ 2	<u>XX</u>		<u>XX</u>
ส่วนของผู้ถือหุ้น			
ทุน-เจ้าของกิจการ			<u>XX</u>
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			<u>XX</u>

ส่วนที่

จากรูปแบบงบดุลแบบรายงานข้างต้น แสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงแบบงบดุลใช้หลักสมการบัญชี คือ $\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}$

ขั้นตอนในการจัดทำงบดุลแบบรายงาน ตามลำดับดังนี้

3.3.2.1 เขียนส่วนที่ 1 เรียกว่าหัวงบดุลอยู่กลางกระดาษ

3.3.2.1.1 บรรทัดแรกคือ ชื่อบุคคลหรือกิจการ

3.3.2.1.2 บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบดุล”

3.3.2.1.3 บรรทัดที่ 3 เขียนคำว่า ณ วันที่ใดวันที่หนึ่งที่จัดทำงบดุล

3.3.2.2 เขียนส่วนที่ 2 คือเขียนรายการสินทรัพย์ ประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์พร้อมเขียนจำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.2.3 เขียนส่วนที่ 3 คือเขียนยอดรวมสินทรัพย์

3.3.2.4 เขียนส่วนที่ 4 คือเขียนรายการหนี้สินประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาว และรายการส่วนของผู้ถือหุ้นประกอบด้วย ทุนและถอนใช้ส่วนตัว พร้อมเขียนจำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.2.5 เขียนส่วนที่ 5 คือเขียนยอดรวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

3.3.2.6 รายการยอดรวมส่วนที่ 3 และรายการยอดรวมส่วนที่ 5 จะต้องเท่ากันเสมอ ซึ่งแสดงว่าเป็นการจัดทำงบดุลที่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 9 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินของนายสมรัก การค้า เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2552

เงินสด	36,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	450,000 บาท
ลูกหนี้	22,500 บาท
รถยนต์	250,000 บาท
อุปกรณ์สำนักงาน	35,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	65,000 บาท
เงินกู้	120,000 บาท

ให้ทำ งบดุลแบบบัญชีและงบดุลแบบรายงาน ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2552

วิธีทำ งบดุลแบบบัญชี

สมรัก การค้า

งบดุล

ณ วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด			เจ้าหนี้การค้า	65,000	-
36,000			65,000		
เงินฝากธนาคาร	508,500	-	หนี้สินระยะยาว	120,000	-
450,000			เงินกู้		
ลูกหนี้			120,000	608,500	-
22,500	285,000	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	793,500	-	ทุน-เจ้าของกิจการ	793,500	-
รถยนต์					
250,000					
อุปกรณ์สำนักงาน					
<u>35,000</u>					

หมายเหตุ ทุน-เจ้าของกิจการ คำนวณจาก ยอดรวมสินทรัพย์ หักยอดรวมสินทรัพย์ คือ

$$\text{ทุน} = 793,500 - 185,000, \text{ ดังนั้น } \text{ทุน} = 608,500$$

วิธีทำ งบดุลแบบรายงาน

สมรัก การค้า

งบดุล

ณ วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด

36,000

เงินฝากธนาคาร

450,000

ลูกหนี้

22,500

508,500

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

รถยนต์

250,000

อุปกรณ์สำนักงาน	35,000	285,000
รวมสินทรัพย์		
793,500		
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้การค้า	65,000	
หนี้สินระยะยาว		
เงินกู้	120,000	
185,000		
ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ทุน-เจ้าของกิจการ		608,500
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		793,500
(ด้านความรู้)		
5. จัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และรู้จักศึกษาค้นคว้าข้อมูลการบัญชีจากสถานประกอบการกิจการเจ้าของคนเดียวมาแสดงสมการบัญชีและงบดุล ช่วยเสริมสร้างทักษะความสามารถทางด้านการปฏิบัติ การพูด การฟัง มีการพัฒนาบุคลิกในการพูด การถาม การตอบคำถาม และการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนได้มีบทบาทในการเรียน และสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีจากการเรียน มีความพร้อมในการเตรียมตัว และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสำเร็จภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีเหตุและผลตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความประหยัดรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้ (ด้านทักษะ ด้านคุณธรรม จริยธรรม)		
สมรรถนะอาชีพประจำหน่วย (สิ่งที่ต้องการให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ คุณธรรม เข้าด้วยกัน)		
2. จัดทำบัญชีตามมาตรฐานทางบัญชีได้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการกิจการเจ้าของคนเดียว		
จุดประสงค์การสอน/การเรียนรู้		
• จุดประสงค์ทั่วไป / บุรณาการเศรษฐกิจพอเพียง 1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น สมการบัญชี งบดุล และศัพท์บัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้) 2. เพื่อให้มีทักษะในการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านทักษะ) 3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเตรียมความพร้อมด้านการเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ และการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด มีเหตุและผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ด้านคุณธรรม จริยธรรม)		

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม / บุรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านความรู้

1. บอกความหมายสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)
2. บอกสมการบัญชีและแก้สมการบัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)
3. อธิบายเกี่ยวกับงบดุลได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)
4. บอกศัพท์บัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

ด้านทักษะ

5. จัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านทักษะ)

ด้านคุณธรรม จริยธรรม/บุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ 3D

6. เตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์สอดคล้องกับงานได้อย่างถูกต้องและใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ประหยัด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ 3D (ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความขยัน ความอดทน ความเอื้อเฟื้อ) (ด้านคุณธรรม จริยธรรม/บุรณาการเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ 3D)

7. ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสำเร็จภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีเหตุและผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ 3D (ความสนใจใฝ่รู้ ความรอบคอบ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา) (ด้านคุณธรรม จริยธรรม/บุรณาการเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ 3D)

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคุณลักษณะ 3D

● หลักความพอประมาณ

1. ผู้เรียนจัดสรรเวลาในการฝึกปฏิบัติตามใบงานได้อย่างเหมาะสม
2. กำหนดเนื้อหาเหมาะสมกับเกณฑ์การประเมินการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชี
3. ผู้เรียนรู้จักใช้และจัดการวัสดุอุปกรณ์ต่างๆอย่างประหยัดและคุ้มค่า
4. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
5. ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มเพื่อนและสังคม

● หลักความมีเหตุผล

1. เห็นคุณค่าของการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง
2. จัดแสดงเนื้อหาของสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพธุรกิจอื่นและในชีวิตประจำวันได้
3. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
4. กล้าท้าทายในสิ่งที่ไม่ถูกต้องอย่างถูกกาลเทศะ

5. กล้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6. ใช้วัสดุถูกต้องและเหมาะสมกับงาน
7. ไม่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น
8. คิดสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม
9. มีความคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

● หลักความมีภูมิคุ้มกัน

1. มีทักษะทางการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีอีกทั้งสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้อง พร้อมทั้งกำหนดเนื้อหาได้ครบถ้วนถูกต้องตามหลักการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีที่ดีและมีสาระสำคัญที่สมบูรณ์
3. มีการเตรียมความพร้อมในการเรียนและการปฏิบัติงาน
4. กล้าซักถามปัญหาหรือข้อสงสัยต่าง ๆ อย่างถูกกาลเทศะ
5. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยตนเองอย่างเป็นเหตุเป็นผล
6. ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
7. ควบคุมกิริยาอาการในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้อยู่ในระดับพอเพียงหรือตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้ง**ความรู้**และ**คุณธรรม**เป็นพื้นฐาน ดังนี้

● เงื่อนไขความรู้

1. ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดในการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชี (ความสนใจใฝ่รู้ ความรอบคอบ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา)
2. มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชี
3. ใช้วัสดุอย่างประหยัดและคุ้มค่า
4. ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

● เงื่อนไขคุณธรรม

1. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ ความมีวินัย)
2. ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ประหยัด (ความประหยัด)
3. มีความเพียรพยายามและกระตือรือร้นในการเรียนและการปฏิบัติงาน (ความขยัน ความอดทน)
4. ให้ความร่วมมือกับการทำกิจกรรมของส่วนรวม อาสาช่วยเหลืองานครูและผู้อื่น (ความเอื้อเฟื้อ)

เนื้อหาสาระการสอน/การเรียนรู้

• ด้านความรู้(ทฤษฎี)

1. ความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1)

1.1 สินทรัพย์ (Assets)

ในแม่บทการบัญชีได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต

นอกจากความหมายดังกล่าวแล้ว ในหนังสือศัพท์บัญชีที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สินทรัพย์ หมายถึง สิทธิและทรัพยากรที่กิจการมีอยู่ซึ่งเกิดจากการประกอบการ สามารถแสดงค่าเป็นตัวเงินได้ และให้ประโยชน์ในอนาคต ซึ่งได้แก่

- สินทรัพย์ที่เป็นตัวเงิน เช่น เงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดและลูกหนี้ เป็นต้น
- สินทรัพย์ที่มีรูปร่าง เช่น สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์หรือทรัพย์สินถาวร เป็นต้น
- ต้นทุนที่คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์และรายได้ในอนาคต เช่น สินค้าคงเหลือ ค่าสิทธิต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า และรายการรอตัดบัญชี เป็นต้น

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปดังนี้

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่มีค่ามีตัวตนและไม่มีตัวตน โดยมีบุคคลหรือกิจการเป็นเจ้าของ และการควบคุม กิจการคาดว่าจะได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต

ประเภทของสินทรัพย์เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินทุนระยะสั้น ลูกหนี้ ตัวเงินรับ รายได้ค้างรับ สินค้าคงเหลือ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า

2. เงินลงทุนระยะยาว (Long – term Investment) เช่น การซื้อหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ของกิจการอื่น พันธบัตรรัฐบาล ที่ดิน อาคารที่ซื้อไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในเวลาข้างหน้า

3. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (Property, Plant and Equipment) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า
สินทรัพย์

ถาวร (Fixed Assets)

- a. 3.1 ที่ดิน (Land) เช่น เป็นที่ก่อสร้าง สำนักงาน โรงงาน โรงเก็บสินค้า และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ
- b. 3.2 อาคาร (Building) เช่น ตัวอาคาร สำนักงาน โรงงาน โรงเก็บสินค้า
- c. 3.3 อุปกรณ์ (Equipment) อุปกรณ์สำนักงาน (Office Equipment) ได้แก่ เครื่องพิมพ์ดีด ตู้

เก็บเอกสาร เครื่องบวกเลข ฯลฯ อุปกรณ์ร้านค้า (Store Equipment) ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องตกแต่งร้านค้า ตู้โชว์สินค้า ฯลฯ อุปกรณ์ในการขนส่ง (Delivery Equipment) ได้แก่ รถยนต์บรรทุก และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าให้ลูกค้า

4. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) เช่น ค่าความนิยม สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ สัมปทานบัตร เครื่องหมายการค้า เป็นต้น

6. สินทรัพย์อื่น (Other Assets) เช่น ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าระยะยาว เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 1 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์ของกิจการรุ่งเรืองบริการ

เงินสด	20,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	150,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	6,500	บาท
อาคาร	<u>200,000</u>	บาท
∴ สินทรัพย์รวม	<u>376,500</u>	บาท

ตัวอย่างที่ 2 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์ของนายชัยชนะ การค้า ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา

เงินสด	90,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	200,000	บาท
ลูกหนี้การค้า	35,500	บาท
รถยนต์	380,000	บาท
อาคาร	<u>250,000</u>	บาท
∴ สินทรัพย์รวม	<u>955,500</u>	บาท

1.2 หนี้สิน (Liabilities)

ในแม่บทการบัญชีได้ให้ความหมายของหนี้สินไว้ ดังนี้ หนี้สิน หมายถึง “ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการชำระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ”

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของหนี้สินว่า หนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่กิจการเป็นหนี้บุคคลอื่นหรือพันธะผูกพันอันเกิดจากรายการค้า การกู้ยืมหรือจากการอื่น ซึ่งจะต้องชำระคืนในภายหน้าด้วยทรัพย์สิน หรือบริการ เช่น เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร เจ้าหนี้อื่น ๆ เป็นต้น

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปดังนี้

หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันของบุคคลหรือกิจการในปัจจุบันเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

ลักษณะของหนี้สินของกิจการมีดังนี้

1. เจ้าหนี้หรือเจ้าหนี้การค้า คือ หนี้ที่เกิดจากวิธีการค้าปกติ
2. เจ้าหนี้เงินกู้ คือ หนี้ที่เกิดจากการกู้ยืม
3. ตัวเงินจ่าย คือ หนี้ประเภทตัวเงิน
4. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย คือ หนี้สินเกิดจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่มีได้ชำระตามกำหนดเวลา เช่น ค่าน้ำ

ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

หนี้สินแบ่งออกตามระยะเวลาที่ต้องชำระได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) เช่น เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมจากธนาคาร เจ้าหนี้ตัวเงินจ่าย ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า
2. หนี้สินระยะยาว (Long-term Liabilities) เช่น เงินกู้ระยะยาว

ตัวอย่างที่ 3 หนี้สินของนายชัยชนะ การค้า ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหนี้สิน ดังนี้

เจ้าหนี้ - นายสุพร	4,800	บาท
เจ้าหนี้ - นายวีระ	12,000	บาท
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	2,000	บาท
เจ้าหนี้ - เงินกู้	20,000	บาท
∴ หนี้สินรวม	38,800	บาท

1.3 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (Owner's Equity or Proprietorship)

ในแม่บทของการบัญชี ได้ให้ความหมายส่วนของเจ้าของไว้ดังนี้ คือส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว

นอกจากความหมายดังกล่าว ในหนังสือศัพท์บัญชีที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยว่า ส่วนของเจ้าของ หมายถึง สิทธิเรียกร้องที่มีต่อสินทรัพย์สุทธิซึ่งเท่ากับส่วนของเจ้าของกิจการที่มีสิทธิส่วนได้เสียเหนือสินทรัพย์ของกิจการภายหลังหักสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อกิจการหมดแล้ว

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปดังนี้

ส่วนของเจ้าของ หมายถึง สิทธิความเป็นเจ้าของที่แท้จริงในสินทรัพย์สุทธิ (Net Assets) เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

1. กรณีที่บุคคลหรือกิจการไม่มีหนี้สิน ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์สุทธิ
2. กรณีที่บุคคลหรือกิจการมีหนี้สิน ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์ - หนี้สิน

ส่วนของเจ้าของที่เรียกชื่อตามรูปแบบกิจการดังนี้

กิจการเจ้าของคนเดียว เรียกว่า ทุน (Capital)

ห้างหุ้นส่วน เรียกว่า ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน (Partner's Equity)

บริษัทจำกัด เรียกว่า ส่วนของผู้ถือหุ้น (Shareholder's Equity)

ตัวอย่างที่ 4 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (กรณีไม่มีหนี้สิน) ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์สุทธิ เช่น

เงินสด	10,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	6,500	บาท
รถยนต์	180,000	บาท
อาคาร	<u>300,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	<u>496,500</u>	บาท

วิธีทำ ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์สุทธิ
 $\therefore$ ส่วนของเจ้าของ = 496,500 บาท

จากตัวอย่างได้กำหนดรายการสินทรัพย์จำนวน 4 รายการ คำนวณสินทรัพย์รวมเท่ากับ 496,000 บาท การหาส่วนของเจ้าของหรือทุนกรณีไม่มีหนี้สิน คือ ส่วนของเจ้าของเท่ากับสินทรัพย์สุทธิ ดังนั้น ส่วนของเจ้าของเท่ากับ 496,500 บาท

ตัวอย่างที่ 5 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (กรณีมีหนี้สิน) ส่วนของเจ้าของ = สินทรัพย์ - หนี้สิน เช่น

เงินสด	40,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	150,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	60,000	บาท
รถยนต์	200,000	บาท
อาคาร	<u>280,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	730,000	บาท
หัก เจ้าหนี้การค้า	<u>30,000</u>	บาท
$\therefore$ ส่วนของเจ้าของ	<u>700,000</u>	บาท

จากตัวอย่างได้กำหนดรายการสินทรัพย์จำนวน 5 รายการ คำนวณสินทรัพย์รวมเท่ากับ 730,000 บาท กำหนดหนี้สินคือเจ้าหนี้การค้าเท่ากับ 30,000 บาท การหาส่วนของเจ้าของหรือทุนกรณีมีหนี้สิน คือ ส่วนของเจ้าของเท่ากับสินทรัพย์สุทธิหักหนี้สิน ดังนั้น ส่วนของเจ้าของเท่ากับ 700,000 บาท (**ด้านความรู้**)

2. สมการบัญชี (Accounting Equation) (**จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 2**)

สมการบัญชี คือ ความสมดุลของตัวแปรทางบัญชีระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ ตัวแปรทางบัญชีกำหนดตามอักษรย่อของศัพท์ภาษาอังกฤษดังนี้

สินทรัพย์	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Assets	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ
A		
หนี้สิน	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Liabilities	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ B
ส่วนของเจ้าของ	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Owner's Equity	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ OE
หรือทุน	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Proprietorship	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ P

หมายเหตุ : มีหนังสือบางเล่มใช้ตัวแปรตามอักษรย่อส่วนของผู้เจ้าของ เป็น E ย่อมาจาก Equity
สมการบัญชีตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบภาษาไทย

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)}$$

2. แบบภาษาอังกฤษ

$$\text{Assets} = \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity}$$

(Proprietorship)

3. แบบตัวแปรตามอักษรย่อ

$$A = L + OE (P)$$

สมการบัญชีแสดงรูปแบบในกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน และกรณีกิจการมีหนี้สินดังนี้

1. รูปแบบสมการบัญชีกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} &= \text{Owner's Equity} \end{aligned}$$

(Proprietorship)

$$A = OE (P)$$

2. รูปแบบสมการบัญชีกรณีกิจการมีหนี้สิน

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} &= \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity} \end{aligned}$$

(Proprietorship)

$$\begin{aligned} A &= L + OE (P) \\ \text{หรือ} \quad \text{หนี้สิน} &= \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ L &= A - OE (P) \\ \text{หรือ} \quad \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\ OE (P) &= A - L \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 6 จงหาส่วนของผู้เจ้าของหรือทุน ของกิจการนายเสริมบริการ รายการสินทรัพย์ดังต่อไปนี้

เงินสด	20,500	บาท
เงินฝากธนาคาร	50,000	บาท
ลูกหนี้	6,500	บาท
อุปกรณ์สำนักงาน	5,000	บาท
อาคาร	85,000	บาท
ที่ดิน	<u>150,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	<u>317,000</u>	บาท

วิธีทำ สมการบัญชี กรณีไม่มีหนี้สิน

$$\begin{aligned}
 &\text{สินทรัพย์} = \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)} \\
 &\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} = \text{สินทรัพย์} \\
 \text{หรือ} \quad &\text{OE(P)} = \text{A} \\
 \text{แทนค่า} \quad &317,000 = 317,000 \\
 \therefore \quad &\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} = 317,000
 \end{aligned}$$

จากตัวอย่าง กิจการนายเสริมบริการ**ไม่มีหนี้สิน** ดังนั้นสมการบัญชี คือ ส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับสินทรัพย์ เมื่อคำนวณสินทรัพย์รวมจำนวน 317,000 บาท ดังนั้นส่วนของผู้ถือหุ้นจึงเท่ากับ 317,000 บาท

ตัวอย่างที่ 7 กิจการรักไทยการค้ามีเงินลงทุนจำนวน 800,000 บาท จงหาหนี้สินของกิจการ

เงินสด	15,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	120,000	บาท
ลูกหนี้	5,000	บาท
วัสดุสำนักงาน	6,000	บาท
เครื่องตกแต่ง	12,000	บาท
อาคาร	255,000	บาท
ที่ดิน	<u>450,000</u>	บาท
รวมสินทรัพย์	<u>863,000</u>	บาท

วิธีทำ สมการบัญชี กรณีมีหนี้สิน

$$\begin{aligned}
 &\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\
 \text{หรือ} \quad &\text{หนี้สิน} = \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)} \\
 &\text{L} = \text{A} - \text{OE (P)} \\
 \text{แทนค่า} \quad &\text{หนี้สิน} = 863,000 - 800,000 \\
 \therefore \quad &\text{หนี้สิน} = 63,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

จากตัวอย่าง กิจการรักไทยการค้ามีรายการทางบัญชีคือสินทรัพย์ และส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้นจะต้องหาหนี้สินของกิจการ จะต้องเขียนสมการบัญชีกรณีมีหนี้สิน คือ หนี้สินเท่ากับสินทรัพย์รวมหักส่วนของผู้ถือหุ้นหรือทุน ดังตัวอย่างข้างต้นหนี้สินเท่ากับ 63,000 บาท

ตัวอย่างที่ 8 กิจการนายบุญเลิศ การค้า มีรายการทางบัญชีดังต่อไปนี้

เงินสด	30,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	50,000	บาท
ลูกหนี้	5,500	บาท
วัสดุสำนักงาน	10,000	บาท
อาคาร	250,000	บาท
ที่ดิน	500,000	บาท
เงินกู้ – นายสุรชัย	40,000	บาท

จงหาว่ากิจการนายบุญเลิศ การค้า มีทุนเท่าใด

สมการบัญชี กรณีมีหนี้สิน

$$\begin{aligned}
 &\text{ส่วนของเจ้าของ(ทุน)} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\
 \text{หรือ} \quad &\text{OE(P)} = A - L \\
 &805,500 = 845,500 - 40,000 \\
 \therefore &\text{ทุนของนายบุญเลิศ} = 805,500 \quad (\text{ด้านความรู้})
 \end{aligned}$$

3. งบดุล (Balance sheet) (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 3)
3.1 ความหมายของงบดุล

ในหนังสือศัพท์บัญชีที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายงบดุลว่า งบดุล หมายถึง “งบสรุปยอดเดบิต และยอดดุลเครดิตหลังจากปิดบัญชีตามหลักการบัญชีแล้ว งบนี้แสดงฐานะการเงินของบุคคลหรือกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินประเภทอะไรเป็นมูลค่าเท่าใด และมีเงินทุนเท่าใด

ตามความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

ความสมดุลของจำนวนเงินรวมสินทรัพย์ (ปรากฏด้านเดบิต) กับจำนวนเงินรวมหนี้สินบวกจำนวนเงินรวมส่วนของเจ้าของหรือทุน (ปรากฏด้านเครดิต) ณ วันใดวันหนึ่งซึ่งเป็นการแสดงความมั่งคั่งทางการเงินของกิจการ คือ งบดุล ซึ่งอาศัยหลักของสมการบัญชี ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)} \\
 \text{Assets} &= \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\
 A &= L + \text{OE (P)}
 \end{aligned}$$

3.2 รายการทางบัญชีแสดงในงบดุล

รายการทางบัญชีแสดงในงบดุล 3 หมวด ได้แก่

3.2.1 สินทรัพย์ (Assets) แบ่งออกเป็น สินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

3.2.2 หนี้สิน (Liabilities) แบ่งออกเป็น หนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินระยะยาว

3.2.3 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (Owner's Equity or Proprietorship) คือ ทุน และถอนใช้

ส่วนตัว

3.3 รูปแบบของงบดุล

รูปแบบของงบดุลมี 2 รูปแบบ คือ

3.3.1 แบบบัญชี (Account From) งบดุลที่มีแบบฟอร์มเป็นลักษณะตารางคล้าย T แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านซ้าย เรียกว่าด้านเดบิต (Debit) เป็นการแสดงรายการสินทรัพย์ ด้านขวาเรียกว่า เครดิต (Credit) เป็นการแสดงรายการหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงรูปแบบดังแบบฟอร์มดังนี้

ชื่อบุคคลหรือกิจการ		งบดุล		ส่วนที่ 1	
ณ วันที่.....					
สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
รายการที่ 1			รายการที่ 1		
XX		XX	XX		XX
รายการที่ 2			รายการที่ 2		
XX			XX		ส่วนที่ 3
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์		XX	หนี้สินระยะยาว		XX
รายการที่ 1		ส่วนที่ 2	รายการที่ 1		
XX			XX		XX
รายการที่ 2			รายการที่ 2		
XX			XX		
			ส่วนของผู้ถือหุ้น		
			ทุน-เจ้าของกิจการ		
		XX			XX
ส่วนที่ 4				ส่วนที่ 5	
		เท่ากัน			

ขั้นตอนในการจัดทำงบดุลแบบบัญชี ตามลำดับดังนี้

3.3.1.1 เขียนส่วนที่ 1 เรียกว่าหัวงบดุลอยู่กลางกระดาษ

3.3.1.1.1 บรรทัดแรกคือ ชื่อบุคคลหรือกิจการ

3.3.1.1.2 บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบดุล”

3.3.1.1.3 บรรทัดที่ 3 เขียนคำว่า ณ วันที่ใดวันที่หนึ่งที่จัดทำงบดุล

3.3.1.2 ชิดเส้นตารางคล้าย T ตามแบบข้างต้น คือ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านซ้ายหรือด้านเดบิต (Debit) และด้านขวาหรือด้านเครดิต (Credit) ทั้ง 2 ด้านประกอบไปด้วย 3 ช่องเหมือนกัน สำหรับด้านซ้าย ช่องที่ 1 คือช่องรายการสินทรัพย์ ช่องที่ 2 คือช่องจำนวนเงินบาท ช่องที่ 3 คือช่องจำนวนเงิน

สตางค์ และสำหรับด้านขวา ช่องที่ 1 คือช่องรายการหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ช่องที่ 2 คือช่องจำนวนเงินบาท ช่องที่ 3 คือช่องจำนวนเงินสตางค์

3.3.1.3 เขียนส่วนที่ 2 คือด้านซ้ายหรือด้านเดบิต (Debit) เขียนรายการสินทรัพย์ จำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.1.4 เขียนส่วนที่ 3 คือด้านขวาหรือด้านเครดิต (Credit) เขียนรายการหนี้สินและรายการส่วนของผู้

เจ้าของหรือทุน จำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.1.5 เขียนส่วนที่ 4 คือรวมสินทรัพย์

3.3.1.6 เขียนส่วนที่ 5 คือรวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

3.3.1.7 รายการรวมส่วนที่ 4 หรือรายการรวมยอดด้านซ้าย และส่วนที่ 5 หรือรายการรวมยอดด้านขวาต้องเท่ากันเสมอ ซึ่งแสดงว่าเป็นการจัดทำงบดุลที่ถูกต้อง

3.3.2 งบดุลแบบรายงาน (Report Form) งบดุลแบบนี้ไม่มีแบบฟอร์มแต่จะเขียนรายการต่อกันลงมาเรื่อย ๆ โดยเริ่มตั้งแต่รายการสินทรัพย์ รวมสินทรัพย์ รายการหนี้สินและรายการส่วนของผู้ถือหุ้น รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น รายการรวมทั้ง 2 รายการต้องเท่ากัน แสดงรูปแบบได้ดังนี้

ชื่อบุคคลหรือกิจการ		งบดุล	ส่วนที่ 1
ณ วันที่.....			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
รายการที่ 1	XX	}	XX
รายการที่ 2	XX		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์			
ส่วนที่ 2			
รายการที่ 1	XX	}	XX
รายการที่ 2	XX		
รวมสินทรัพย์			XX

ส่วนที่ 3

หนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน

หนี้สินหมุนเวียน

รายการที่ 1 XX

รายการที่ 2 XX

XX ส่วนที่ 4

หนี้สินระยะยาว

รายการที่ 1 XX

รายการที่ 2 XX

เท่ากัน

XX

ส่วนของเจ้าของหรือทุน

ทุน-เจ้าของกิจการ

XX

รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ

XX

ส่วนที่ 5

จากรูปแบบงบดุลแบบรายงานข้างต้น แสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน แสดงแบบงบดุลใช้หลักสมการบัญชี คือ สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของหรือทุน

ขั้นตอนในการจัดทำงบดุลแบบรายงาน ตามลำดับดังนี้

3.3.2.1 เขียนส่วนที่ 1 เรียกว่าหัวงบดุลอยู่กลางกระดาษ

3.3.2.1.1 บรรทัดแรกคือ ชื่อบุคคลหรือกิจการ

3.3.2.1.2 บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบดุล”

3.3.2.1.3 บรรทัดที่ 3 เขียนคำว่า ณ วันที่ใดวันที่หนึ่งที่จัดทำงบดุล

3.3.2.2 เขียนส่วนที่ 2 คือเขียนรายการสินทรัพย์ ประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์พร้อมเขียนจำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.2.3 เขียนส่วนที่ 3 คือเขียนยอดรวมสินทรัพย์

3.3.2.4 เขียนส่วนที่ 4 คือเขียนรายการหนี้สินประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาว

และ

รายการส่วนของเจ้าของหรือทุนประกอบด้วย ทุนและถอนใช้ส่วนตัว พร้อมเขียนจำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.2.5 เขียนส่วนที่ 5 คือเขียนยอดรวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน

3.3.2.6 รายการยอดรวมส่วนที่ 3 และรายการยอดรวมส่วนที่ 5 จะต้องเท่ากันเสมอ ซึ่งแสดงว่าเป็นการจัดทำงบดุลที่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 9 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินของนายสมรัก การค้า เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2552

เงินสด	36,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	450,000 บาท
ลูกหนี้	22,500 บาท
รถยนต์	250,000 บาท
อุปกรณ์สำนักงาน	35,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	65,000 บาท
เงินกู้	120,000 บาท

ให้ทำ งบดุลแบบบัญชีและงบดุลแบบรายงาน ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2552

วิธีทำ

งบดุลแบบบัญชี

สมรัก การค้า

งบดุล

ณ วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด			เจ้าหนี้การค้า	65,000	-
36,000			65,000		
เงินฝากธนาคาร	508,500	-	หนี้สินระยะยาว	120,000	-
450,000			เงินกู้		
ลูกหนี้			120,000	608,500	-
22,500	285,000	-	ส่วนของผู้เจ้าของ		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	793,500	-	ทุน-เจ้าของกิจการ	793,500	-
รถยนต์					
250,000					
อุปกรณ์สำนักงาน					
35,000					

หมายเหตุ ทุน-เจ้าของกิจการ คำนวณจาก ยอดรวมสินทรัพย์ หักยอดรวมสินทรัพย์ คือ

$$\text{ทุน} = 793,500 - 185,000, \text{ ดังนั้น } \text{ทุน} = 608,500$$

งบดุลแบบรายงาน

สมรัก การค้า

ถ

ณ วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด 36,000

เงินฝากธนาคาร 450,000

ลูกหนี้ 22,500

508,500

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

รถยนต์ 250,000

อุปกรณ์สำนักงาน 35,000 285,000

รวมสินทรัพย์

793,500

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้การค้า 65,000

หนี้สินระยะยาว

เงินกู้ 120,000

185,000

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน-เจ้าของกิจการ 608,500

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น 793,500

(ด้านความรู้)

4. ศัพท์บัญชี(จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 4)

ศัพท์บัญชีบทที่ 2 มีดังนี้

ลำดับที่	ศัพท์ทางบัญชี	ความหมาย
1	Assets	สินทรัพย์
2	Current Assets	สินทรัพย์หมุนเวียน
3	Long – term Investment	เงินลงทุนระยะยาว
4	Property, Plant and Equipment	ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
5	Fixed Assets	สินทรัพย์ถาวร
6	Land	ที่ดิน
7	Building	อาคาร
8	Equipment	อุปกรณ์
9	Office Equipment	อุปกรณ์สำนักงาน
10	Store Equipment	อุปกรณ์ร้านค้า
11	Delivery Equipment	อุปกรณ์ในการขนส่ง
12	Intangible Assets	สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน
13	Other Assets	สินทรัพย์อื่น
14	Liabilites	หนี้สิน
15	Current Liabilites	หนี้สินหมุนเวียน
16	Long-term Liabilites	หนี้สินระยะยาว
17	Owner’s Equity	ส่วนของผู้ถือหุ้น
18	Proprietorship	หุ้น
19	Capital	ทุน
20	Partner’s Equity	ผู้เป็นหุ้นส่วน
21	Shareholder’ Equity	ผู้ถือหุ้น
22	Accounting Equation	สมการบัญชี
23	Balance sheet	งบดุล
24	Account From	แบบบัญชี
25	Report From	แบบรายงาน
26	Debit	บัญชีด้านซ้าย
27	Credit	บัญชีด้านขวา
28	Store Equipment	อุปกรณ์ร้านค้า
29	Delivery Equipment	อุปกรณ์ในการขนส่ง

5. ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง สมการบัญชีและงบดุลของกิจการ

• **ด้านทักษะ(ปฏิบัติ)** (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 5)

1. ใบงานที่ 2.1 เรื่อง สมการ
2. ใบงานที่ 2.2 เรื่อง งบดุล
2. แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ 2

• **ด้านคุณธรรม/จริยธรรม/จรรยาบรรณ/บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง** (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 6-7)

1. การเตรียมความพร้อมด้าน วัสดุ อุปกรณ์ นักเรียนจะต้องแบ่งงานกันทำตามหลักความร่วมมือให้ทุกคนมีส่วนร่วมตามความสามารถและถนัด มีการจัดเตรียมสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไว้อย่างพร้อมเพรียงและนักศึกษาทุกคนจะต้องรู้จักใช้และจัดการกับวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นอย่างฉลาดและ รอบคอบ สามารถนำวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด

2. ความมีเหตุมีผลในการปฏิบัติงาน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักศึกษาจะต้องมีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ นักศึกษาจะมี ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้นักศึกษาจะต้องมีความสนใจใฝ่รู้ ความรอบคอบ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้	
ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของครู	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของนักเรียน
ขั้นเตรียม (60 นาทีหรือ 1 คาบเรียน) 1. จัดเตรียมเอกสารสื่อการเรียนการสอน ตัวอย่างภาพและบัตรคำ แนะนำรายละเอียดประจำหน่วยการเรียนรู้ การมอบหมายงาน และวิธีวัดผลประเมินผล <i>(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 6)</i> 2. ทดสอบก่อนเรียนเรื่องสมการบัญชีและงบดุลแล้วให้นักเรียนสลับกันตรวจคำตอบ และให้คะแนน 3. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยเรียนที่ 2 และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการทำกิจกรรม ขั้นการเรียนการสอน (360 นาทีหรือ 6 คาบเรียน) 1. ครูใช้เทคนิคการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน คละความสามารถคือ นักเรียนเก่ง ปานกลาง และนักเรียนอ่อน แจกสื่อใบความรู้และเอกสารการเรียนการสอน Power Point เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล 2. ครูนำตัวอย่างภาพและบัตรคำ ของรายการสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้า เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนอธิบายความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ สมการบัญชีและงบดุล และศัพท์บัญชี ตามสื่อใบความรู้และเอกสารการเรียนการสอน Power Point เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล ที่แจกให้ <i>(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1, 2, 3, 4)</i> 3. ครูสาธิตการเขียนสมการบัญชีรูปแบบต่าง ๆ และการจัดทำงบดุลตามมาตรฐานบัญชี โดยกระทำเป็นขั้น ๆ และอธิบายประกอบช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ประสบการณ์จากการสังเกต การฟัง และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้เห็นขั้นตอนการทำงานก่อนนำไปปฏิบัติจริง <i>(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 7)</i>	ขั้นเตรียม (60 นาทีหรือ 1 คาบเรียน) 1. จัดเตรียมเอกสาร สื่อการเรียนการสอนตามที่ครูผู้สอนและบทเรียนกำหนด เตรียมตัวทดสอบก่อนเรียนเรื่อง สมการบัญชีและงบดุล <i>(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 6)</i> 2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องสมการและงบดุลแล้วสลับกันตรวจคำตอบ 3. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยเรียนที่ 2 และการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ขั้นการเรียนการสอน (240 นาทีหรือ 4 คาบเรียน) 1. นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน คละความสามารถคือ นักเรียนเก่ง ปานกลาง และนักเรียนอ่อน รับใบความรู้และเอกสารการเรียนการสอน Power Point เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล 2. นักเรียนฟัง จดบันทึกสิ่งที่จำเป็นลงในสมุดเรื่อง ความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ สมการบัญชีและงบดุล และศัพท์บัญชีและดูสื่อใบความรู้และเอกสารการเรียนการสอน Power Point เรื่องสมการบัญชีและงบดุล ที่ครูแจกให้ประกอบ <i>(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1, 2, 3, 4)</i> 2. นักเรียนดูการสาธิตการเขียนสมการบัญชีแบบต่าง ๆ และการจัดทำงบดุลตามมาตรฐานบัญชีเป็นขั้น ๆ พร้อมฟังครูอธิบายอย่างตั้งใจเพื่อให้เข้าใจเกิดประสบการณ์จากการสังเกต การฟัง และนักเรียนมีส่วนร่วมคิดให้เห็นขั้นตอนการทำงาน สมการบัญชีและงบดุลเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติจริง <i>(บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 7)</i>

2. แจกแบบทดสอบหลังเรียน 3. ครูตรวจแบบทดสอบตามเฉลยพร้อมกับบันทึกคะแนน 4. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ 2 (บรรจุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-7) (รวม 480 นาที หรือ 8 คาบเรียน)	และหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นอย่างไรมีผลต่างกันอย่างไร เพื่อความก้าวหน้าของตนเอง 4. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน 2 (บรรจุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-7) (รวม 480 นาที หรือ 8 คาบเรียน)

การบูรณาการกับคุณลักษณะ 3 D แก่ผู้เรียน

ด้านประชาธิปไตย (Democracy)

1. การรายงานหน้าชั้นเรียนได้อย่างอิสระ
2. การให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นภายในชั้นเรียนได้อย่างอิสระ

ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย (Decency)

1. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ ความมีวินัย)
2. ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ประหยัด (ความประหยัด)
3. มีความเพียรพยายามและกระตือรือร้นในการเรียนและการปฏิบัติงาน (ความขยัน ความอดทน)
4. ให้ความร่วมมือกับการทำกิจกรรมของส่วนรวม อาสาช่วยเหลืองานครูและผู้อื่น (ความเอื้อเฟื้อ)

ด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug - Free)

การปลูกฝังให้นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียนรู้คู่มืออย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้เล่นกีฬาอยู่เสมอ เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงความจำดี เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งส่งผลทำให้ห่างไกลจากยาเสพติดอย่างแท้จริง

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล

• ก่อนเรียน

1. จัดเตรียมเอกสาร สื่อการเรียนการสอนตามที่ครูผู้สอนและบทเรียนกำหนด
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องสมการบัญชีและงบดุลแล้วสลับกันตรวจคำตอบ
3. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยเรียนที่ 2 และการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2

• ขณะเรียน

1. ปฏิบัติตามใบงานที่ 2.1 เรื่อง สมการบัญชี
2. ปฏิบัติตามใบงานที่ 2.2 เรื่อง งบดุล
3. ดูตัวอย่างใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล
4. ร่วมกันสรุป เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล
5. จัดทำสื่อประกอบการรายงาน
6. รายงานหน้าชั้นเรียนเรื่อง “สมการบัญชีและงบดุล”

• หลังเรียน

1. ทำแบบทดสอบหลังเรียน
2. ทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

1. แผนภูมิการเขียนสมการบัญชี
2. แผนภูมิการจัดทำงบดุลแบบรายงาน และแบบบัญชี

สื่อการเรียนการสอน/การเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา บัญชีเบื้องต้น 1 ของ ชนาภา ภูนาแร่ (ใช้ประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 2 เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-7)
2. แบบทดสอบก่อนเรียน ใช้ประกอบการสอนขั้นเตรียม ข้อ 2
3. เอกสารการเรียนการสอน Power point เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล
4. ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง สมการบัญชีและงบดุล
(ใช้ประกอบการเรียนการสอนขั้นการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1-5)
5. ใบงานที่ 2.1 และ ใบงานที่ 2.2 เรื่อง สมการบัญชีและ เรื่อง งบดุล (ใช้ประกอบการเรียนการสอนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 5)
6. แบบทดสอบหลังเรียน ใช้ประกอบการสอนขั้นสรุป ข้อ 2
7. แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ใช้ประกอบการสอนขั้นสรุป ข้อ 4
8. แบบเฉลยทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน และแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ใช้ประกอบในขั้นสรุป ข้อ 3
9. แบบประเมินผลงานตามใบงาน ใช้ประกอบการสอนขั้นการเรียนการสอน ข้อ 5
10. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ใช้ประกอบการสอนขั้นการเรียนการสอน ข้อ 5

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

1. คอมพิวเตอร์
2. โปรเจคเตอร์

สื่อของจริง

-

แหล่งการเรียนรู้

ในสถานศึกษา

1. ห้องสมุดวิทยาลัยการอาชีพบางละมุง คูตัวอย่างอาชีพทางบัญชีและจรรยาบรรณของนักธุรกิจจากนิตยสารทางการตลาด หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์คู่แข่งธุรกิจ หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ เป็นต้น
2. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ศึกษาหาข้อมูลอาชีพทางบัญชีและจรรยาบรรณของนักธุรกิจทาง Internet

นอกสถานศึกษา

ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ในท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี

การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

1. บูรณาการกับวิชาชีวิตและวัฒนธรรมไทย ด้านการพูด การอ่าน การเขียน และการฝึกปฏิบัติตนทางสังคมด้านการเตรียมความพร้อม ความรับผิดชอบ และความสนใจใฝ่รู้
2. บูรณาการกับวิชาการเงินส่วนบุคคล ด้านการจัดทำบัญชีอย่างง่าย
3. บูรณาการกับวิชากีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพ ด้านบุคลิกภาพในการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
4. บูรณาการกับวิชาหลักเศรษฐศาสตร์ ด้านการเลือกใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
5. บูรณาการกับวิชาคณิตศาสตร์ ด้านสมการ

การประเมินผลการเรียนรู้

● หลักการประเมินผลการเรียนรู้

ก่อนเรียน.

ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน

ขณะเรียน

1. ตรวจผลงานตามใบงานที่ 2.1 แสดงสมการบัญชี และ
2. ตรวจผลงานตามใบงานที่ 2.2 แสดงบุคคลทั้ง 2 แบบตามมาตรฐานทางบัญชี
3. สังเกตการณ์ทำงานกลุ่ม

หลังเรียน

1. ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน
2. ตรวจแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ผลงาน/ชิ้นงาน/ผลสำเร็จของผู้เรียน

1. ผลงานแสดงการเขียนสมการบัญชี
2. ผลงานการจัดทำบุคคลตามมาตรฐานทางบัญชี 2 แบบคือแบบรายงานและแบบบัญชี

รายละเอียดการประเมินผลการเรียนรู้

1. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 1 บอกความหมายสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของได้อย่างถูกต้อง
 วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกความหมายสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของได้อย่างถูกต้อง จะได้ 4 คะแนน
  4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3.20 คะแนน)
- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 2 บอกสมการบัญชีและแก้สมการบัญชีได้อย่างถูกต้อง
1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกสมการบัญชีและแก้สมการบัญชีได้อย่างถูกต้อง จะได้ 4 คะแนน
  4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3.20 คะแนน)
- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 3 อธิบายเกี่ยวกับงบดุลได้อย่างถูกต้อง
1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : อธิบายเกี่ยวกับงบดุลได้อย่างถูกต้อง จะได้ 4 คะแนน
  4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3.20 คะแนน)
- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 4 บอกศัพท์บัญชีได้อย่างถูกต้อง
1. วิธีการประเมิน : ทดสอบ
  2. เครื่องมือ : แบบทดสอบ
  3. เกณฑ์การให้คะแนน : บอกศัพท์บัญชีได้อย่างถูกต้อง จะได้ 3 คะแนน
  4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 2.40 คะแนน)

● จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 5 จัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง

1. วิธีการประเมิน : ตรวจผลงาน
2. เครื่องมือ : แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน
- เกณฑ์การให้คะแนน : จัดแสดงสมการบัญชีและงบดุลตามมาตรฐานทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง จะได้ 12 คะแนน
4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 9.60 คะแนน)

● จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 6 เตรียมความพร้อมด้าน วัสดุ อุปกรณ์สอดคล้องกับงาน และใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่าประหยัด ได้อย่างถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ3D

1. วิธีการประเมิน : ตรวจผลงาน
2. เครื่องมือ : แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม
3. เกณฑ์การให้คะแนน : เตรียมความพร้อมด้าน วัสดุ อุปกรณ์สอดคล้องกับงานได้อย่าง ถูกต้อง จะได้ 6 คะแนน
4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 4.80 คะแนน)

● จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อที่ 7 ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสำเร็จภายใน เวลาที่กำหนดอย่างมีเหตุ และผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะ3D

1. วิธีการประเมิน : ตรวจผลงาน
2. เครื่องมือ : แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม
3. เกณฑ์การให้คะแนน : ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสำเร็จภายใน เวลาที่กำหนดอย่างมีเหตุ และผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะได้ 6 คะแนน
4. เกณฑ์การตัดสินการผ่าน : ผ่านระดับร้อยละ 80 (ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 4.80 คะแนน)

แบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

บทที่ 2 สมการบัญชีและงบดุล

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง สมการบัญชีและงบดุล

จงพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1 บอกความหมายสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

1. ข้อใดกล่าวถูกต้อง ?

- ก) เงินสด คือ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
- ข) เงินสด คือ เงินลงทุนระยะยาว
- ✓ ค) เงินสด คือ สินทรัพย์หมุนเวียน
- ง) เงินสด คือ สินทรัพย์อื่น

2. ข้อใดเป็นสินทรัพย์ทุกรายการ ?

- ก) เงินสด เจ้าหนี้ ทุน
- ✓ ข) เงินสด ลูกหนี้ อาคาร
- ค) เงินสด เงินกู้ เงินถอน
- ง) เงินสด ดอกเบี้ยรับ เงินเดือน

3. ข้อใดเป็นหนี้สินทุกรายการ ?

- ก) ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ธนาคาร
- ข) ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเช่า ธนาคาร
- ค) เงินกู้ ค่าเช่า เงินเดือน
- ✓ ง) เจ้าหนี้ เงินกู้ เงินเดือนค้างจ่าย

4. นายสมรักถอนเงินใช้ส่วนตัว ถอนใช้ส่วนตัวเป็นข้อใด ?

- ก) สินทรัพย์
- ข) หนี้สิน
- ✓ ค) ส่วนของเจ้าของ
- ง) ข้อ ก และ ข้อ ค ถูกต้อง

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 2 บอกสมการบัญชีและแก้สมการบัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

5. ข้อใดเขียนสมการบัญชีได้ถูกต้อง ?

- ก) $A = L - OE$
- ข) $L = A + OE$
- ✓ ค) $A = L + OE$
- ง) $OE = A + L$

6. จากสมการบัญชีข้อ 6 ให้หาสินทรัพย์ เมื่อกำหนดหนี้สิน = 30,000 และส่วนของเจ้าของ = 80,000

ก) 50,000

✓ ข) 110,000

ค) 30,000 - 80,000

ง) ข้อ ก และข้อ ค ถูกต้อง

7. จากสมการบัญชีข้อ 6 ให้หาส่วนของเจ้าของ เมื่อกำหนดสินทรัพย์ = 75,000 และหนี้สิน = 24,000

✓ ก) 51,000

ข) 99,000

ค) 24,000 - 75,000

ง) ข้อ ก และข้อ ค ถูกต้อง

8. ร้านกมลการค้า มีสินทรัพย์คือ เงินสด 10,000 บาท เงินฝากธนาคาร 20,000 บาท บ้าน 180,000 บาท เจ้าหนี้ 6,000 บาท ส่วนของเจ้าของคือข้อใด

ก) 210,000

ข) 216,000

✓ ค) 204,000

ง) 194,000

● จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 3 อธิบายเกี่ยวกับงบดุลได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

9. งบดุลคืออะไร?

ก) งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ

✓ ข) งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการ

ค) งบที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งกำไรขาดทุนให้ผู้เป็นหุ้นส่วน

ง) งบที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับกำไรขาดทุนและการจ่ายเงินปันผล

10. งบดุลมีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง ?

ก) 1 รูปแบบคือแบบบัญชี

ข) 1 รูปแบบคือแบบรายงาน

✓ ค) 2 รูปแบบคือแบบบัญชีและแบบรายงาน

ง) ถูกทุกข้อ

จากงบดุลต่อไปนี้ จงตอบคำถามข้อ 11 และข้อ 12

ร้านนายปลาวาฬ

งบดุล

ณ วันที่ 30 เมษายน 2552

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	336,000		เจ้าหนี้	455,000	
เงินฝากธนาคาร	450,000		เงินกู้	200,000	-
ลูกหนี้	52,500		ส่วนของผู้ถือหุ้น		
รถยนต์	500,000		ทุน-เจ้าของกิจการ	719,000	-
อุปกรณ์สำนักงาน	35,500				-
	1,374,000	-		1,374,000	-

11. งบดุลฉบับนี้ทำขึ้นเมื่อใด ?

- ✓ ก) วันที่ 30 เมษายน 2552
- ข) เดือนเมษายน 2552
- ค) วันที่ 31 ธันวาคม 2552
- ง) ถูกทุกข้อ

12. ทุนนายปลาวาฬ 719,000 บาท คำนวณได้อย่างไร?

- ก) เท่ากับสินทรัพย์
- ข) เท่ากับหนี้สิน - สินทรัพย์
- ค) เท่ากับสินทรัพย์ + หนี้สิน
- ✓ ง) เท่ากับสินทรัพย์ - หนี้สิน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 4 บอกศัพท์บัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

13. Balance Sheet คือข้อใด ?

- ก) สมการบัญชี
- ข) สินทรัพย์
- ค) หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น
- ✓ ง) งบดุล

14. Assets คือข้อใด ?

- ✓ ก) สินทรัพย์
- ข) หนี้สิน
- ค) ส่วนของเจ้าของ
- ง) งบดุล

15. Owner's Equity คือข้อใด ?

- ก) สินทรัพย์
- ข) หนี้สิน
- ✓ ค) ส่วนของเจ้าของ
- ง) งบดุล

noy pattayatech

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทที่ 2 สมการบัญชีและงบดุล

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง สมการบัญชีและงบดุล

จงพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 1 บอกความหมายสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

1. เงินสดจัดอยู่ในสินทรัพย์ประเภทใด ?

- ก) สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
- ข) เงินลงทุนระยะยาว
- ✓ ค) สินทรัพย์หมุนเวียน
- ง) สินทรัพย์อื่น

2. ข้อใดเป็นสินทรัพย์ทุกรายการ ?

- ก) เงินสด เจ้าหนี้ ทุน
- ✓ ข) เงินสด ลูกหนี้ อาคาร
- ค) เงินสด เงินกู้ เงินถอน
- ง) เงินสด ดอกเบี้ยรับ เงินเดือน

3. ข้อใดเป็นหนี้สินทุกรายการ ?

- ก) ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ธนาคาร
- ข) ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเช่า ธนาคาร
- ค) เงินกู้ ค่าเช่า เงินเดือน
- ✓ ง) เจ้าหนี้ เงินกู้ เงินเดือนค้างจ่าย

4. นายสมรักถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการเป็นข้อใด ?

- ✓ ก) สินทรัพย์
- ข) หนี้สิน
- ค) ส่วนของเจ้าของ
- ง) ข้อ ก และ ข้อ ค ถูกต้อง

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 2 บอกสมการบัญชีและแก้สมการบัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

5. ข้อใดเขียนสมการบัญชีได้ถูกต้อง ?

- ก) $A = L - OE$
- ข) $L = A + OE$
- ✓ ค) $A = L + OE$
- ง) $OE = A + L$

6. จากสมการบัญชีข้อ 5 ให้หาหนี้สิน เมื่อกำหนดสินทรัพย์ = 130,000 และส่วนของเจ้าของ = 80,000

- ✓ ก) 50,000
- ข) 210,000
- ค) 130,000 + 80,000
- ง) ข้อ ข และข้อ ค ถูก

7. จากสมการบัญชีข้อ 5 ให้หาส่วนของเจ้าของ เมื่อกำหนดสินทรัพย์ = 75,000 และหนี้สิน = 24,000

- ✓ ก) 51,000
- ข) 99,000
- ค) 24,000 - 75,000
- ง) ข้อ ก และข้อ ค ถูกต้อง

8. ร้านกมลการค้า มีสินทรัพย์คือ เงินสด 10,000 บาท เงินฝากธนาคาร 20,000 บาท บัญชี 180,000 บาท
เจ้าหนี้ 6,000 บาท ส่วนของเจ้าของคือข้อใด

- ก) 210,000
- ข) 216,000
- ✓ ค) 204,000
- ง) 194,000

● จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 3 อธิบายเกี่ยวกับงบดุลได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

9. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการคืออะไร?

- ก) งบการเงิน
- ✓ ข) งบดุล
- ค) งบกำไรขาดทุน
- ง) สมการบัญชี

10. งบดุลมีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง?

- ก) 1 รูปแบบคือแบบบัญชี
- ข) 1 รูปแบบคือแบบรายงาน
- ✓ ค) 2 รูปแบบคือแบบบัญชีและแบบรายงาน
- ง) ถูกทุกข้อ

จากงบดุลต่อไปนี้ จงตอบคำถามข้อ 11 และข้อ 12

ร้านนายปลาวาฬ

งบดุล

ณ วันที่ 30 เมษายน 2552

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	336,000		เจ้าหนี้	455,000	
เงินฝากธนาคาร	450,000		เงินกู้	200,000	-
ลูกหนี้	52,500		ส่วนของผู้ถือหุ้น		
รถยนต์	500,000		ทุน-เจ้าของกิจการ	719,000	-
อุปกรณ์สำนักงาน	35,500				-
	1,374,000	-		1,374,000	-

11. งบดุลฉบับนี้ทำขึ้นเมื่อใด ?

- ☒ ก) วันที่ 30 เมษายน 2552
- ข) เดือนเมษายน 2552
- ค) วันที่ 31 ธันวาคม 2552
- ง) ถูกทุกข้อ

12. ทุนนายปลาวาฬ 719,000 บาท คำนวณได้อย่างไร?

- ก) เท่ากับสินทรัพย์
- ข) เท่ากับหนี้สิน - สินทรัพย์
- ค) เท่ากับสินทรัพย์ + หนี้สิน
- ☒ ง) เท่ากับสินทรัพย์ - หนี้สิน

- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อที่ 4 บอกศัพท์บัญชีได้อย่างถูกต้อง (ด้านความรู้)

13. งบดุล คือข้อใด ?

- ก) Assets
- ข) Liabilities
- ค) Accounting Equation
- ☒ ง) Balance Sheet

14. สินทรัพย์ คือข้อใด ?

- ✓ ก) Assets
- ข) Liabilities
- ค) Accounting Equation
- ง) Balance Sheet

15. Owner's Equity คือข้อใด ?

- ก) สินทรัพย์
- ข) หนี้สิน
- ✓ ค) ส่วนของเจ้าของ
- ง) งบดุล

noy pattayatech

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

บทที่ 2 สมการบัญชีและงบดุล

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามลงในช่องว่างกระดาษคำถามที่เว้นไว้

1. จงอธิบายความหมายของสินทรัพย์พร้อมยกตัวอย่างสินทรัพย์มา 3 ชนิด

.....

.....

.....

2. จงอธิบายความหมายของหนี้สินพร้อมยกตัวอย่างหนี้สินมา 3 ชนิด

.....

.....

.....

3. จงอธิบายความหมายของส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)

.....

.....

.....

4. จงบอกความหมายของสมการบัญชี และจงเขียนรูปแบบสมการบัญชีด้วย

.....

.....

.....

.....

5. จงอธิบายความหมายของงบดุล

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 แบบฝึกปฏิบัติ

งานที่ 1. จากระายการข้อมูลในตาราง ให้ระบุว่าเป็นสินทรัพย์ หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ (ทุน) โดยใช้อักษรย่อ ดังที่กำหนด ตอบในตารางข้างล่างนี้

A = สินทรัพย์

L = หนี้สิน

OE = ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

ลำดับที่	รายการ	อักษรย่อ
1	เงินสด	
2	เงินฝากธนาคาร	
3	เงินเบิกเกินบัญชี	
4	ถอนใช้ส่วนตัว	
5	เครื่องตกแต่ง	
6	อาคาร	
7	สิทธิบัตร	
8	ค่าความนิยม	
9	เจ้าหนี้	
10	เงินกู้	
11	ที่ดิน	
12	ทุน	
13	เครื่องใช้สำนักงาน	
14	ลูกหนี้	
15	ผู้เก็บเอกสาร	
16	เครื่องคำนวณ	
17	ไม้บรรทัด	
18	รถบรรทุก	
19	ตั๋วเงินรับ	
20	ตั๋วเงินจ่าย	

งานที่ 2. ให้เติมจำนวนเงินในช่องว่างโดยใช้สมการบัญชีแทนค่า ตามรายการต่อไปนี้

สมการบัญชี	สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของผู้ถือหุ้น
ตัวอย่าง	120,000	=	50,000	+	70,000
1.	20,000	=	14,000	+	.....
2.	.....	=	8,000	+	15,000
3.	50,000	=	.....	+	32,000
4.	.....	=	24,000	+	17,000
5.	25,000	=	5,000	+	.....
6.	75,000	=	.....	+	40,000
7.	.....	=	18,500	+	16,500
8.	.....	=	22,300	+	33,700
9.	45,000	=	5,000	+	.....
10.	33,000	=	.....	+	19,000

งานที่ 3. นายข้าวกล้องเจ้าของ “ข้าวกล้องการค้า” ได้สำรวจสินทรัพย์ หนี้สิน ของกิจการเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2552 ดังนี้

เงินสด	60,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	110,000 บาท
ลูกหนี้	8,000 บาท
อุปกรณ์	20,000 บาท
เครื่องมือเครื่องใช้	50,000 บาท
อาคาร	200,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	55,000 บาท
เงินกู้- ธนาคารกรุงเทพฯ	100,000 บาท

ให้ทำ

- คำนวณหาส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน) โดยอาศัยสมการบัญชี
- ทำงบดุลของร้านข้าวกล้องการค้า ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

งานที่ 4. นายก้านกล้วยเจ้าของ “ก้านกล้วยบริการ” ได้สำรวจสินทรัพย์ หนี้สิน ของกิจการเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2552 ดังนี้

เงินสด	20,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	140,000 บาท
เครื่องตกแต่ง	54,800 บาท
รถยนต์	325,000 บาท
อาคาร	400,000 บาท
ที่ดิน	150,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	45,000 บาท
เงินกู้	200,000 บาท

ให้ทำ

1. คำนวณหาสินทรัพย์
2. คำนวณหาหนี้สิน
3. คำนวณหาส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)

งานที่ 5. นายข้าวกล้องเจ้าของ “ข้าวกล้องการค้า” ได้สำรวจสินทรัพย์ หนี้สิน ของกิจการเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2552 ดังนี้

เงินสด	60,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	110,000 บาท
ลูกหนี้	8,000 บาท
อุปกรณ์	20,000 บาท
เครื่องมือเครื่องใช้	50,000 บาท
อาคาร	200,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	55,000 บาท
เงินกู้- ธนาคารกรุงเทพฯ	100,000 บาท

ให้ทำ

3. คำนวณหาส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน) โดยอาศัยสมการบัญชี
4. ทำงบดุลของร้านข้าวกล้องการค้า ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

ใบความรู้ที่ 2.1

รหัส 2201-1002

ชื่อวิชา การบัญชีเบื้องต้น 1 ระดับ ปวช.

จำนวน 3 หน่วยกิต

ชื่อหน่วย สมการบัญชีและงบดุล

เวลา 72 ชั่วโมง

ชื่อเรื่อง สมการบัญชีและงบดุล

เวลา 8 ชั่วโมง

สมการบัญชี (Accounting Equation)

สมการบัญชี คือ ความสมดุลของตัวแปรทางบัญชีมีความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วน
ของเจ้าของ ตัวแปรทางบัญชีกำหนดตามอักษรย่อของศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดังนี้

สินทรัพย์	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Assets	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ A
หนี้สิน	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Liabilities	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ B
ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Owner's Equity	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ OE
หรือทุน	ศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Proprietorship	ตัวแปรตามอักษรย่อ คือ P

หมายเหตุ : มีหนังสือบางเล่มใช้ตัวแปรตามอักษรย่อส่วนของผู้เป็นเจ้าของ เป็น E ย่อมาจาก Equity

สมการบัญชีตามแบบต่าง ๆ เขียนสมการบัญชีได้ดังนี้

1. แบบภาษาไทย

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)}$$

2. แบบภาษาอังกฤษ

$$\text{Assets} = \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity (Proprietorship)}$$

3. แบบตัวแปรตามอักษรย่อ

$$A = L + OE (P)$$

การเขียนสมการบัญชีแสดงรูปแบบในกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน และกรณีกิจการมีหนี้สินดังนี้

1. รูปแบบสมการบัญชีกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} &= \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\ A &= OE (P) \end{aligned}$$

2. รูปแบบสมการบัญชีในกรณีกิจการมีหนี้สิน สามารถเขียนได้ 3 รูปแบบคือ

2.1 กรณีการหาสินทรัพย์

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} &= \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\ A &= L + OE (P) \end{aligned}$$

รูปแบบสมการดังกล่าวข้างต้นเป็นการหาสินทรัพย์ในกรณีกิจการมีหนี้สิน จึงเขียนสมการได้ดังข้างต้น คือ สินทรัพย์เท่ากับหนี้สินบวกส่วนของเจ้าของหรือทุน

2.2 กรณีการหาหนี้สิน

$$\text{หนี้สิน} = \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)}$$

$$L = A - OE (P)$$

รูปแบบสมการดังกล่าวข้างต้นเป็นการหาหนี้สินในกรณีกิจการมีหนี้สิน จึงเขียนสมการได้ดังข้างต้น คือ หนี้สินเท่ากับสินทรัพย์ลบส่วนของเจ้าของหรือทุน

2.3 กรณีการหาส่วนของเจ้าของหรือทุน

$$\text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน}$$

$$OE (P) = A - L$$

รูปแบบสมการดังกล่าวข้างต้นเป็นการหาส่วนของเจ้าของในกรณีกิจการมีหนี้สิน จึงเขียนสมการได้ดังข้างต้น คือ ส่วนของเจ้าของเท่ากับสินทรัพย์ลบหนี้สิน

ผลกระทบของสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของที่มีต่อสมการบัญชี

เมื่อมีรายการค้าเกิดขึ้นแสดงว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างแล้วในสมการบัญชี ซึ่งไม่ว่าสมการบัญชีจะถูกกระทบไปเช่นใดก็ตาม สองข้างของสมการบัญชีจะต้องเท่ากันเสมอ ต่อไปจะยกตัวอย่างเพื่ออธิบายให้เห็นถึงผลกระทบที่มีต่อสมการบัญชี โดยแยกเป็นผลกระทบต่อสินทรัพย์และหนี้สิน และผลกระทบต่อส่วนของเจ้าของ

1. ผลกระทบต่อสินทรัพย์และหนี้สิน (จากตัวอย่างที่ 1- ตัวอย่างที่ 4 เป็นข้อมูลต่อเนื่อง)

ตัวอย่างที่ 1 เจ้าของกิจการนำเงินสดส่วนตัว 30,000 บาท และได้กู้เงินจากธนาคารจำนวน 20,000 บาท มาใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินงาน เขียนสมการบัญชีและแทนค่าได้ดังนี้

	สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของเจ้าของ
แทนค่า	50,000	=	20,000	+	30,000

จากสมการข้างต้นสามารถแปลความหมายได้ว่า สินทรัพย์ 50,000 บาท ของกิจการได้มาจากการก่อหนี้ 20,000 บาท และได้จากเจ้าของกิจการ 30,000 บาท

อีกมุมหนึ่งสินทรัพย์ของกิจการ 50,000 บาท เจ้าหนี้มีสิทธิ์ในสินทรัพย์ 20,000 บาท ส่วนที่เหลือเป็นสิทธิ์ของเจ้าของ 30,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2 จากตัวอย่างที่ 1 กิจการซื้ออุปกรณ์ตกแต่งด้วยเงินสดมูลค่า 5,000 บาท ส่งผลให้สินทรัพย์ที่เป็นเงินสดลดลง และอุปกรณ์ตกแต่งซึ่งถือเป็นสินทรัพย์อีกชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นในจำนวนเงินเท่ากัน ส่วนหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ถูกกระทบแต่อย่างใด เขียนสมการบัญชีและแทนค่าได้ดังนี้

	สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของผู้ถือหุ้น
	50,000	=	20,000	+	30,000
บัญชีเงินสดลดลง	- 5,000				
บัญชีอุปกรณ์ตกแต่งเพิ่ม	<u>5,000</u>				
	50,000		20,000	+	30,000

จากสมการดังกล่าวจะเห็นว่ารายการค้านี้ไม่ทำให้ภาพรวมของสมการบัญชีเปลี่ยนแปลง สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น มียอดคงเหลือเท่าเดิม เพราะมีการเพิ่มขึ้นและลดลงในหมวดเดียวกันคือ หมวดสินทรัพย์ในจำนวนเงินที่เท่ากัน

ตัวอย่างที่ 3 จากตัวอย่างข้างต้น กิจการซื้อรถยนต์มูลค่า 100,000 บาท แต่ยังไม่ได้ชำระเงิน ส่งผลให้สินทรัพย์ของกิจการเพิ่มขึ้นและหนี้สินก็เพิ่มขึ้นด้วยในจำนวนที่เท่ากัน ส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ถูกกระทบเขียนสมการและแทนค่าได้ดังนี้

	สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของผู้ถือหุ้น
	50,000	=	20,000	+	30,000
บัญชีรถยนต์เพิ่ม	100,000				
บัญชีหนี้สินเพิ่ม			<u>100,000</u>		
	150,000		120,000		30,000

จากสมการดังกล่าวจะเห็นว่า สินทรัพย์และหนี้สินมีผลกระทบในทิศทางเดียวกันคือเพิ่มขึ้นทั้งคู่ ทำให้กิจการมีสินทรัพย์รวมทั้งหมด 150,000 บาท สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นสิทธิของผู้ถือหุ้น มีส่วนของผู้ถือหุ้นเพียง 30,000 บาทเท่านั้น ซึ่งหมายความว่ากิจการมีความเสี่ยงมากเนื่องจากมีหนี้สินมากกว่านั่นเอง

ตัวอย่างที่ 4 กิจการจ่ายเงินกู้เป็นเงินสดจำนวน 10,000 บาท ส่งผลให้สินทรัพย์ลดลงและหนี้สินลดลงด้วย ดังนั้นผลกระทบที่มีต่อสมการบัญชีคือ สินทรัพย์และหนี้สินลดลงอย่างละ 10,000 บาท

สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของผู้ถือหุ้น
150,000	=	120,000	+	30,000

3. งบดุล (Balance sheet)

3.1 ความหมายของงบดุล

ในหนังสือศัพท์บัญชีที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายงบดุลว่า งบดุล หมายถึง “งบสรุปยอดเดบิต และยอดเครดิตหลังจากปิดบัญชีตามหลักการบัญชีแล้ว งบนี้แสดงฐานะการเงินของบุคคลหรือกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินประเภทอะไรเป็นมูลค่าเท่าใด และมีเงินทุนเท่าใด

ตามความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความสมดุลของจำนวนเงินรวมสินทรัพย์ (ปรากฏด้านเดบิต) กับจำนวนเงินรวมหนี้สินบวกจำนวนเงินรวมส่วนของเจ้าของหรือทุน (ปรากฏด้านเครดิต) ณ วันใดวันหนึ่งซึ่งเป็นการแสดงความมั่งคั่งทางการเงินของกิจการ คือ งบดุล ซึ่งอาศัยหลักของสมการบัญชี ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)} \\ \text{Assets} &= \text{Liabilities} + \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\ \text{A} &= \text{L} + \text{OE (P)} \end{aligned}$$

3.2 รายการทางบัญชีแสดงในงบดุล

รายการทางบัญชีแสดงในงบดุล 3 หมวด ได้แก่

3.2.1 สินทรัพย์ (Assets) แบ่งออกเป็น สินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

3.2.2 หนี้สิน (Liabilities) แบ่งออกเป็น หนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินระยะยาว

3.2.3 ส่วนของเจ้าของหรือทุน (Owner's Equity or Proprietorship) คือ ทุน และถอนใช้ส่วนตัว

3.3 รูปแบบของงบดุล

รูปแบบของงบดุลมี 2 รูปแบบ คือ

3.3.1 แบบบัญชี (Account From) งบดุลที่มีแบบฟอร์มเป็นลักษณะตารางคล้าย T แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านซ้าย เรียกว่าด้านเดบิต (Debit) เป็นการแสดงรายการสินทรัพย์ ด้านขวาเรียกว่า เครดิต (Credit) เป็นการแสดงรายการหนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน แสดงรูปแบบดังแบบฟอร์มดังนี้

ชื่อบุคคลหรือกิจการ				}	ส่วนที่ 1
งบดุล					
ณ วันที่.....					

สินทรัพย์				หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน				หนี้สินหมุนเวียน		
รายการที่ 1	XX			รายการที่ 1	XX	
รายการที่ 2	XX		XX	รายการที่ 2	XX	XX
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์				หนี้สินระยะยาว		
รายการที่ 1	XX	ส่วนที่ 2		รายการที่ 1	XX	ส่วนที่ 3
รายการที่ 2	XX	XX		รายการที่ 2	XX	XX
				ส่วนของผู้ถือหุ้น		
				ทุน-ผู้ถือหุ้น		XX
		ส่วนที่ 4	XX			ส่วนที่ 5

เท่ากัน

ขั้นตอนในการจัดทำงบดุลแบบบัญชี ตามลำดับดังนี้

3.3.1.1 เขียนส่วนที่ 1 เรียกว่าหัวงบดุลอยู่กึ่งกลางกระดาษ

3.3.1.1.1 บรรทัดแรกคือ ชื่อบุคคลหรือกิจการ

3.3.1.1.2 บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบดุล”

3.3.1.1.3 บรรทัดที่ 3 เขียนคำว่า ณ วันที่ใดวันที่หนึ่งที่จัดทำงบดุล

3.3.1.2 จดเส้นตารางคล้าย T ตามแบบข้างต้น คือ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านซ้ายหรือด้านเดบิต (Debit) และด้านขวาหรือด้านเครดิต (Credit) ทั้ง 2 ด้านประกอบไปด้วย 3 ช่องเหมือนกัน สำหรับด้านซ้าย ช่องที่ 1 คือช่องรายการสินทรัพย์ ช่องที่ 2 คือช่องจำนวนเงินบาท ช่องที่ 3 คือช่องจำนวนเงินสตางค์ และสำหรับด้านขวา ช่องที่ 1 คือช่องรายการหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ช่องที่ 2 คือช่องจำนวนเงินบาท ช่องที่ 3 คือช่องจำนวนเงินสตางค์

3.3.1.3 เขียนส่วนที่ 2 คือด้านซ้ายหรือด้านเดบิต (Debit) เขียนรายการสินทรัพย์ จำนวนเงินบาท และจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.1.4 เขียนส่วนที่ 3 คือด้านขวาหรือด้านเครดิต (Credit) เขียนรายการหนี้สินและรายการส่วนของผู้ถือหุ้น จำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.1.5 เขียนส่วนที่ 4 คือรวมสินทรัพย์

3.3.1.6 เขียนส่วนที่ 5 คือรวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน

3.3.1.7 รายการรวมส่วนที่ 4 หรือรายการรวมยอดด้านซ้าย และส่วนที่ 5 หรือรายการรวมยอดด้านขวาต้องเท่ากันเสมอ ซึ่งแสดงว่าเป็นการจัดทำงบดุลที่ถูกต้อง

3.3.2 งบดุลแบบรายงาน (Report Form) งบดุลแบบนี้ไม่มีแบบฟอร์มแต่จะเขียนรายการต่อกันลงมาเรื่อย ๆ โดยเริ่มตั้งแต่รายการสินทรัพย์ รวมสินทรัพย์ รายการหนี้สินและรายการส่วนของเจ้าของหรือทุน รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน รายการรวมทั้ง 2 รายการต้องเท่ากัน แสดงรูปแบบได้ดังนี้

ชื่อบุคคลหรือกิจการ		}	ส่วนที่ 1
งบดุล			
ณ วันที่.....			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
รายการที่ 1	XX	}	ส่วนที่ 2
รายการที่ 2	<u>XX</u>		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์			
รายการที่ 1	XX		
รายการที่ 2	<u>XX</u>	}	ส่วนที่ 3
รวมสินทรัพย์	<u>XX</u>		
หนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน			
หนี้สินหมุนเวียน			
รายการที่ 1	XX	}	ส่วนที่ 4
รายการที่ 2	<u>XX</u>		
หนี้สินระยะยาว			
รายการที่ 1	XX		
รายการที่ 2	<u>XX</u>	}	ส่วนที่ 5
ส่วนของเจ้าของหรือทุน			
ทุน-เจ้าของกิจการ	<u>XX</u>		
รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ	<u>XX</u>		

จากรูปแบบงบดุลแบบรายงานข้างต้น แสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน แสดงแบบงบดุลใช้หลักสมการบัญชี คือ สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของหรือทุน

ขั้นตอนในการจัดทำงบดุลแบบรายงาน ตามลำดับดังนี้

3.3.2.1 เขียนส่วนที่ 1 เรียกว่าหัวงบดุลอยู่กึ่งกลางกระดาษ

3.3.2.1.1 บรรทัดแรกคือ ชื่อบุคคลหรือกิจการ

3.3.2.1.2 บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบดุล”

3.3.2.1.3 บรรทัดที่ 3 เขียนคำว่า ณ วันที่ใดวันที่หนึ่งที่จัดทำงบดุล

3.3.2.2 เขียนส่วนที่ 2 คือเขียนรายการสินทรัพย์ ประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดินอาคารและอุปกรณ์พร้อมเขียนจำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.2.3 เขียนส่วนที่ 3 คือเขียนยอดรวมสินทรัพย์

3.3.2.4 เขียนส่วนที่ 4 คือเขียนรายการหนี้สินประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาวและรายการส่วนของเจ้าของหรือทุนประกอบด้วย ทุนและถอนใช้ส่วนตัว พร้อมเขียนจำนวนเงินบาทและจำนวนเงินสตางค์ ให้ครบถ้วน

3.3.2.5 เขียนส่วนที่ 5 คือเขียนยอดรวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของหรือทุน

3.3.2.6 รายการยอดรวมส่วนที่ 3 และรายการยอดรวมส่วนที่ 5 จะต้องเท่ากันเสมอ ซึ่งแสดงว่าเป็นการจัดทำงบดุลที่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 4 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินของนายสมรัก การค้า เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2552

เงินสด	36,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	450,000 บาท
ลูกหนี้	22,500 บาท
รถยนต์	250,000 บาท
อุปกรณ์สำนักงาน	35,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	65,000 บาท
เงินกู้	120,000 บาท

ให้ทำ งบดุลแบบบัญชีและงบดุลแบบรายงาน ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2552

วิธีทำ

งบดุลแบบบัญชี

สมรัก การค้า

งบดุล

ณ วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

สินทรัพย์				หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			
สินทรัพย์หมุนเวียน				หนี้สินหมุนเวียน			
เงินสด	36,000			เจ้าหนี้การค้า	65,000	65,000	-
เงินฝากธนาคาร	450,000			หนี้สินระยะยาว			
ลูกหนี้	22,500	508,500	-	เงินกู้	120,000	120,000	-
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์				ส่วนของผู้ถือหุ้น			
รถยนต์	250,000			ทุน-เจ้าของกิจการ		608,500	-
อุปกรณ์สำนักงาน	<u>35,000</u>	285,000	-				
		793,500	-			793,500	-

หมายเหตุ ทุน-เจ้าของกิจการ คำนวณจาก ยอดรวมสินทรัพย์ หักยอดรวมสินทรัพย์ คือ

$$\text{ทุน} = 793,500 - 185,000, \text{ ดังนั้น } \text{ทุน} = 608,500$$

งบดุลแบบรายงาน

สมรัก การค้า

งบดุล

ณ วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด	36,000	
เงินฝากธนาคาร	450,000	
ลูกหนี้	<u>22,500</u>	508,500

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

รถยนต์	250,000	
อุปกรณ์สำนักงาน	<u>35,000</u>	285,000

รวมสินทรัพย์		<u>793,500</u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้การค้า	65,000	

หนี้สินระยะยาว

เงินกู้	120,000	185,000

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน-เจ้าของกิจการ		<u>608,500</u>

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		<u>793,500</u>

(ด้านความรู้)

ใบงานที่ 2.1

ประกอบแผนการสอนบทที่ 2

เรื่อง สมการบัญชี

จุดประสงค์ของงาน

1. เพื่อให้รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับ สมการบัญชี
2. เสริมสร้างทักษะความสามารถทางการปฏิบัติ การพูด การฟัง
3. พัฒนาบุคลิกในการพูด การถาม การตอบคำถาม และการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
4. เพื่อให้นักศึกษาได้มีบทบาทในการเรียน และสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีจากการเรียน

กิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 คน ทุกกลุ่มรับอุปกรณ์จากครู เขียนสมการบัญชีโดยให้ออกแบบแสดงถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบเป็นรายการสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้า (ทุน) ในอุปกรณ์ที่ครูแจกให้ โดยค้นคว้าหาข้อมูลจาก Internet และใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง สมการบัญชีแบบงอบดุล

2. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป “สมการบัญชี” ให้บันทึกผลและรายงานหน้าชั้นเรียน ให้จัดทำสื่อประกอบการรายงานด้วย เมื่อรายงานหน้าชั้นเรียนแล้วให้ผู้ฟังซักถามปัญหา ข้อสงสัยเกี่ยวกับ “สมการบัญชี” ให้บันทึกผลและรายงานหน้าชั้นเรียน ให้จัดทำสื่อประกอบการรายงานด้วย

3. เมื่อรายงานหน้าชั้นเรียนแล้วให้ผู้ฟังซักถามปัญหา ข้อสงสัยเกี่ยวกับ “สมการบัญชี” จากนั้นให้ผู้รายงานตั้งคำถามเพื่อถามผู้ฟังอย่างน้อย 2 คำถาม

เกณฑ์การพิจารณา

1. ความพร้อมในการเตรียมตัว
2. บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง
3. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
4. เนื้อหาสาระที่ได้จากการพูดการฟัง

ใบงานที่ 2.2

ประกอบแผนการสอนบทที่ 2

เรื่อง งบดุล

จุดประสงค์ของงาน

1. เพื่อให้รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับ งบดุล
2. เสริมสร้างทักษะความสามารถทางด้านการปฏิบัติ การพูด การฟัง
3. พัฒนาบุคลิกในการพูด การถาม การตอบคำถาม และการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
4. เพื่อให้นักศึกษาได้มีบทบาทในการเรียน และสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีจากการเรียน

กิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 คน ทุกกลุ่มรับโจทย์และอุปกรณ์จากครู ร่วมมือกันจัดทำงบดุลทั้ง 2 แบบตามมาตรฐานทางบัญชี ลงในอุปกรณ์ที่ครูแจกให้ โดยค้นคว้าหาข้อมูลจาก Internet และใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง สมการบัญชีแบบงบดุล
2. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป “งบดุลทั้ง 2 แบบตามมาตรฐานทางบัญชี” ให้นักบันทึกผลและรายงานหน้าชั้นเรียน ให้จัดทำสื่อประกอบการรายงานด้วย เมื่อรายงานหน้าชั้นเรียนแล้วให้ผู้ฟังซักถามปัญหา ข้อสงสัยเกี่ยวกับ “งบดุล” ให้นักบันทึกผลและรายงานหน้าชั้นเรียน ให้จัดทำสื่อประกอบการรายงานด้วย
3. เมื่อรายงานหน้าชั้นเรียนแล้วให้ผู้ฟังซักถามปัญหา ข้อสงสัยเกี่ยวกับ “งบดุล” จากนั้นให้ผู้รายงานตั้งคำถามเพื่อถามผู้ฟังอย่างน้อย 2 คำถาม

เกณฑ์การพิจารณา

5. ความพร้อมในการเตรียมตัว
6. บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง
7. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
8. เนื้อหาสาระที่ได้จากการพูดการฟัง

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1.....เลขที่..... 2.....เลขที่.....
3.....เลขที่..... 4.....เลขที่.....

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ปฏิภาณในการตอบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง

- 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์
- 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการ นำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด
- 2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้ วัสดุในท้องถิ่น
- 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม

- 3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ความสนใจของผู้ฟัง

- 3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70-90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....ห้อง.....

รายชื่อสมาชิก

1.....เลขที่..... 2.....เลขที่.....
3.....เลขที่..... 4.....เลขที่.....

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
1	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน				
2	การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม				
3	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	การประเมินผลและปรับปรุงงาน				
รวม					

ผู้ประเมิน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานอย่างชัดเจน

2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน

1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน

2. การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม

3 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง และตรงตามความสามารถของสมาชิกทุกคน มีการจัดเตรียมสถานที่ สื่อ / อุปกรณ์ไว้อย่างพร้อมเพรียง ยึดหลักความประหยัด

2 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง แต่ไม่ตรงตามความสามารถ และมีสื่อ / อุปกรณ์ไว้อย่างพร้อมเพรียง แต่ขาดการจัดเตรียมสถานที่ และไม่ยึดหลักความประหยัด

1 คะแนน = กระจายงานไม่ทั่วถึงและมีสื่อ / อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และไม่ยึดหลักความประหยัด

3. การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย และตามเวลาที่กำหนด มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

2 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ช้ากว่าเวลาที่กำหนด ไม่มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

1 คะแนน = ทำงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย และไม่มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

4. การประเมินผลและปรับปรุงงาน

3 คะแนน = สมาชิกทุกคนร่วมปรึกษาหารือ ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงงานเป็นระยะ มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

2 คะแนน = สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ แต่ไม่ปรับปรุงงาน ไม่มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

1 คะแนน = สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมไม่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ และปรับปรุงงาน ไม่มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

เฉลยแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน**บทที่ 2 สมการบัญชีและงบดุล**

1. ค   2. ข   3. ง   4. ค   5. ค   6. ข   7. ก   8. ค   9. ข   10. ค
11. ก   12. ง   13. ง   14. ก   15. ค

เฉลยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**บทที่ 2 สมการบัญชีและงบดุล**

1. ค   2. ข   3. ง   4. ก   5. ค   6. ก   7. ก   8. ค   9. ข   10. ค
11. ก   12. ง   13. ง   14. ก   15. ค

เฉลยแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

บทที่ 2 สมการบัญชีและงบดุล

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามลงในช่องว่างกระดานคำถามที่เว้นไว้

1. จงอธิบายความหมายของสินทรัพย์พร้อมยกตัวอย่างสินทรัพย์มา 3 ชนิด

ตอบ สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่มีค่ามีตัวตนและไม่มีตัวตน โดยมีบุคคลหรือกิจการเป็นเจ้าของ และการควบคุม กิจการคาดว่าจะได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต

ตัวอย่างสินทรัพย์ 1. ลูกหนี้, 2. อาคาร, 3. สิทธิบัตร

2. จงอธิบายความหมายของหนี้สินพร้อมยกตัวอย่างหนี้สินมา 3 ชนิด

ตอบ หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันของบุคคลหรือกิจการในปัจจุบันเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

ตัวอย่างสินทรัพย์ 1. เจ้าหนี้การค้า, 2. เจ้าหนี้จำนอง, 3. เงินกู้ธนาคาร

3. จงอธิบายความหมายของส่วนของเจ้าของ (ทุน)

ตอบ ส่วนของเจ้าของ หมายถึง สิทธิความเป็นเจ้าของที่แท้จริงในสินทรัพย์สุทธิ

4. จงบอกความหมายของสมการบัญชี และจงเขียนรูปแบบสมการบัญชีด้วย

ตอบ ความสมดุลของตัวแปรทางบัญชีระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ
ตัวแปรทางบัญชีกำหนดตามอักษรย่อของศัพท์ภาษาอังกฤษดังนี้

สมการบัญชีเขียนตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบภาษาไทย

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

2. แบบภาษาอังกฤษ

Assets = Liabilities + Owner's Equity (Proprietorship)

3. แบบตัวแปรตามอักษรย่อ

A = L + OE (P)

5. จงอธิบายความหมายของงบดุล

ตอบ งบดุล หมายถึง ความสมดุลของจำนวนเงินรวมสินทรัพย์ (ปรากฏด้านเดบิต) กับจำนวนเงินรวมหนี้สินบวกจำนวนเงินรวมส่วนของเจ้าของหรือทุน (ปรากฏด้านเครดิต) ณ วันใดวันหนึ่งซึ่งเป็นการแสดงความมั่งคั่งทางการเงินของกิจการ

ตอนที่ 2 แบบฝึกปฏิบัติ

งานที่ 1. จากระายการข้อมูลในตาราง ให้ระบุว่าเป็นสินทรัพย์ หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ (ทุน) โดยใช้อักษรย่อดังที่กำหนด ตอบในตารางข้างล่างนี้

A = สินทรัพย์

L = หนี้สิน

OE = ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

ลำดับที่	รายการ	อักษรย่อ
1	เงินสด	A
2	เงินฝากธนาคาร	A
3	เงินเบิกเกินบัญชี	L
4	ถอนใช้ส่วนตัว	OE
5	เครื่องตกแต่ง	A
6	อาคาร	A
7	สิทธิบัตร	A
8	ค่าความนิยม	A
9	เจ้าหนี้	L
10	เงินกู้	L
11	ที่ดิน	A
12	ทุน	OE
13	เครื่องใช้สำนักงาน	A
14	ลูกหนี้	A
15	ผู้เก็บเอกสาร	A
16	เครื่องคำนวณ	A
17	ไม้บรรทัด	A
18	รถบรรทุก	A
19	ตั๋วเงินรับ	A
20	ตั๋วเงินจ่าย	L

งานที่ 2. ให้เติมจำนวนเงินในช่องว่างโดยใช้สมการบัญชีแทนค่า ตามรายการต่อไปนี้

สมการบัญชี	สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของเจ้าของ
ตัวอย่าง	120,000	=	50,000	+	70,000
1.	20,000	=	14,000	+	.....6,000.....
2.	.....23,000...	=	8,000	+	15,000
3.	50,000	=	...18,000...	+	32,000
4.	.....41,000...	=	24,000	+	17,000
5.	25,000	=	5,000	+	...20,000.....
6.	75,000	=	...35,000.....	+	40,000
7.	.....35,000.....	=	18,500	+	16,500
8.	.....56,000.....	=	22,300	+	33,700
9.	45,000	=	5,000	+	...40,000.....
10.	33,000	=	..14,000.....	+	19,000

งานที่ 3. นายข้าวกล้องเจ้าของ “ข้าวกล้องการค้า” ได้สำรวจสินทรัพย์ หนี้สิน ของกิจการเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2552 ดังนี้

เงินสด	60,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	110,000 บาท
ลูกหนี้	8,000 บาท
อุปกรณ์	20,000 บาท
เครื่องมือเครื่องใช้	50,000 บาท
อาคาร	200,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	55,000 บาท
เงินกู้- ธนาคารกรุงเทพฯ	100,000 บาท

ให้ทำ

1. คำนวณหาส่วนของเจ้าของ (ทุน) โดยอาศัยสมการบัญชี
2. ท่างบดุลของร้านข้าวกล้องการค้า ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

วิธีทำ 1. คำนวณหาส่วนของเจ้าของ (ทุน) โดยอาศัยสมการบัญชี

$$\text{สินทรัพย์} = (60,000 + 110,000 + 8,000 + 20,000 + 50,000 + 200,000) = 448,000$$

$$\text{หนี้สิน} = (55,000 + 100,000) = 155,000$$

$$\text{ส่วนของเจ้าของ} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน}$$

$$\begin{aligned}
 \text{แทนค่า ส่วนของเจ้าของ} &= 448,000 - 155,000 \\
 &= 293,000 \\
 293,000 &= 448,000 - 155,000
 \end{aligned}$$

วิธีทำ 2. ทำงบดุลของร้านข้าวกล้องการค้า ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

ร้านข้าวกล้อง

งบดุล

ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
เงินสด	60,000	เจ้าหนี้การค้า	55,000
เงินฝากธนาคาร	110,000	เงินกู้	100,000
ลูกหนี้	8,000	ส่วนของผู้ถือหุ้น	
อุปกรณ์	20,000	ทุน-เจ้าของกิจการ	293,000
เครื่องมือเครื่องใช้	50,000		
อาคาร	200,000		
	448,000		448,000 -

งานที่ 4. นายก้านกล้วยเจ้าของ “ก้านกล้วยบริการ” ได้สำรวจสินทรัพย์ หนี้สิน ของกิจการเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2552 ดังนี้

เงินสด	20,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	140,000 บาท
เครื่องตกแต่ง	54,800 บาท
รถยนต์	325,000 บาท
อาคาร	400,000 บาท
ที่ดิน	150,000 บาท
เจ้าหนี้การค้า	45,000 บาท
เงินกู้	200,000 บาท

- ให้ทำ 1. คำนวณหาสินทรัพย์
 2. คำนวณหาหนี้สิน
 3. คำนวณหาส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)

วิธีทำ 1. คำนวณหาสินทรัพย์

เงินสด	20,000.-
เงินฝากธนาคาร	140,000.-
เครื่องตกแต่ง	54,800.-
รถยนต์	325,000.-
อาคาร	400,000.-
ที่ดิน	<u>150,000.-</u>
รวมสินทรัพย์	<u>1,089,800.-</u>

2. คำนวณหาหนี้สิน

เจ้าหนี้การค้า	45,000.-
เงินกู้	<u>200,000.-</u>
รวมหนี้สิน	<u>245,000.-</u>

3. คำนวณหาส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)

จากสมการบัญชี	สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของผู้ถือหุ้น
สามารถหา	ส่วนของผู้ถือหุ้น	=	สินทรัพย์	-	หนี้สิน
แทนค่า	ส่วนของผู้ถือหุ้น	=	1,089,800	-	245,000
		=	844,800		

งานที่ 5. นายข้าวเหนียวได้เปิดร้านขายของชำประจำหมู่บ้านเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2552 ได้นำสินทรัพย์ต่าง ๆ มาลงทุนดังนี้

เงินสด	20,000 บาท
ลูกหนี้	8,000 บาท
อุปกรณ์	2,000 บาท
อาคาร	200,000 บาท
ที่ดิน	100,000 บาท

เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2552 มีสินทรัพย์และหนี้สินของร้านมีดังนี้

เงินสด	50,000 บาท
ลูกหนี้	7,000 บาท
อุปกรณ์	5,000 บาท
อาคาร	100,000 บาท
ที่ดิน	100,000 บาท
รถยนต์	155,000 บาท
เจ้าหนี้	20,000 บาท

ให้ทำ งบดุลของร้านข้าวเหนียว ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552 แบบบัญชีและรายงาน

งบดุลแบบบัญชี

ร้านข้าวเหนียว

งบดุล

ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	70,000		เจ้าหนี้	20,000	
ลูกหนี้	15,000		ทุน-เจ้าของกิจการ	727,000	
อุปกรณ์	7,000				
อาคาร	300,000				
ที่ดิน	200,000				
รถยนต์	155,000				
	747,000			747,000	-

งบดุลแบบรายงาน

ร้านข้าวเหนียว

งบดุล

ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2552

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด	70,000	
ลูกหนี้	15,000	
อุปกรณ์	<u>7,000</u>	92,000

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

ที่ดิน	200,000	
อาคาร	300,000	
รถยนต์	<u>155,000</u>	655,000
รวมสินทรัพย์		<u>747,000</u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้	20,000

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน-เจ้าของกิจการ	<u>727,000</u>

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>747,000</u>

noy pattayatech